

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Бранко Ђопић
ЧАРОВНА ШУМА

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригиналno издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

2010.

Антологија СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Бранко Ћопић ЧАРОВНА ШУМА

Садржај

ЧАРОВНА ШУМА	2
(УВОД)	3
ПИЈЕТАО И МАЧАК	10
МЈЕСЕЦ И ЊЕГОВА БАКА	28
ЦРВЕНИ ВРАБАЦ	40
БАЈКА О ДОБРОМ ЋОСИ	50
КУЋА ПОД ПЕЧУРКОМ	63
РИБАР И МАЧАК	72
ШУМСКЕ БАЈКЕ	82
ЈЕЖЕВА КУЋА	83
рођени дом. ПРИЧА ДУГА О ЧЕТИРИ ДРУГА	113
ХРАСТ И ТРН	126
У ПРВОМ СНИЈЕГУ	136
ПУТ НА КИЛИМАНЏАРО	141
ДЕДА ТРШИН МЛИН	145
КОД СТАРОГ МЛИНА	146
ГВОЗДЕНИ САВЕЗ	152
ВЕЧИТО ЛЕТО	159
ОГЊЕНА ВИЛА	166

ЗИМА	173
НОЋНА СТРАЖА	179
ДЕДА ТРИШИН САН	187
МЛИН ЈЕ СТАО	193
ЧУДА У МАГЛИ	200
ЖУЋИН ОДЛАЗАК	205
ВИДРАН ВИДРИЋ	211
ПРИЧЕ ИСПОД КРЊЕГ МЕСЕЦА	221
ЗВЕЗДАНИ КОВАЧ	222
МАШИНОВОЋА	227
ЧУВАР ЗВЕРИЊАКА	229
ПРИЧА ПИЈАНОГ ВОДЕНИЧАРА	236
ЧУДАН ВОЗАЧ	238
БАКА, ОН, ЋАК И СЛОН	242
НОЋ УОЧИ ПРОЛЕЋА	253
МАЈКА	254
КУДА ЋЕШ, МЕСЕЧЕ?	256
ПРОДАНА СЛОБОДА	257
БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА	259
ДЕДА ПУТУЈЕ АВИОНОМ	261
ВАШАР У СТРМОГЛАВЦУ	267
БОСАНСКИ ТРКАЧИ	272
ПРИЧЕ ИСПОД КРЊЕГ МЕСЕЦА	274
МУДРЕ ПОРУКЕ ЗА ШТЕНЕ	279
ПРИЧА О КУПУСУ	281
СТРАШНА НОВИНАРСКА ПРИЧА	284
НАДРИЛЕКАР ЈОЦА	287
СТРАДАЊЕ МЛАДОГ ПИСЦА	292
КАКВА ЈЕ ЈЕСЕН	296
КОСМИЧКИ САН	301
НАЈБОЉИ ДЕЧАК	305
СВИ ПОД КРЕВЕТ, ГАСИ ЛАМПЕ (БОЈ СЕ БИЈЕ ПРЕКО ШТАМПЕ)	310
ПРИЧА О ПАЛОМ ДЕЧАКУ	314
ТРИ ПИСМА	317
МАЛА МОЈА ИЗ БОСАНСКЕ КРУПЕ	323
МАЛА МОЈА ИЗ БОСАНСКЕ КРУПЕ	324
ДРУГАР ВЈЕРНИ	326
НА ОБАЛИ УНЕ	328
РЋАВО ОРУЖЈЕ	330
ПИСМО	332

ТУЖНИ ХАРАМБАША	334
СВАШТАРА	336
РИБИЦА НА ВРБАСУ	338
ПУТНИК	340
ПРОЉЕЋЕ	342
РАСТАНАК	344
ФЕРИЈЕ	346

ЧАРОВНА ШУМА

(УВОД)

Н а крају свијета, код задњег друма

диже се стара, прастара шума.

Ту златан Мјесец постељу вије,

диже се Сунце у јутро рано,

у ноћи Баук у бубањ бије,

шапуће лишће ко зачарано.

Сунчева мајка у двору преде,

вретено сјајно у руци пјева,

унука тражи у зоре блиједе

срдита бака Мјесечева;

нити је слуша, нити је пита,

читаве ноћи по небу скита.

У шуми овој, у чаробној,

имаде чуда невиђен број.

Одасвуд тајне вребају очи,

за буквом старом дивотно лице;

ту незнан човјек смије да крочи

уз помоћ капе невидљивице.

У сваком куту, по свакој стази
по неки јунак из приче гази.

Патуљак Палчић тихо се краде,
дружину води, играју жмурке,
а чим је киша, одмах се знаде,
учине јуриш — под печурке.
Ноћу се среташ са чудом другим,
као из маште ђавола писца:
то Лакат-Браде са копљем дугим
опрезно каска јашући лисца. —
Богазом тајном иду хајдуци
за харамбашом на далек пут,
сваки је бркат, с пушком у руци,
вучијим ћурком огрнут.

На крају шуме кућица стоји,
тугује у њој мачак Шепа,
кроз прозор гледа, часове броји,
пјетлића чека зеленог репа,
док тамо негдје, на стрмој коси
просуто перје кишица роси.

Понекад видиш зорицом раном,

Међедовића са буздованом,
ломи се гором, у лудом трку.
Од кога бјежи, куда ли жури?
Погледај само ко ли га јури!
Видиш ли за њим страшнога брку!

Шумом се шуља лукави Ћосо,
мудријаш тешки, нема му мјере.
На вису расте чаробно просо,
уза њ се дјечак на небо вере,
док једна коза, погледај биједе,
стабљику проса безбрижно једе.

Бездана ево ко поноћ сушта.
Доље се јунак у корпи спушта.
Небојша прави! Зар није, кажи?!
Подземно царство кроз таму тражи.

У чарној гори колиба стоји,
ко год је види, тресе га страва,
вјештица баба око ње броји
колац по колац, на сваком глава.
Делија момче кроз гору граби,
иде у најам опасној баби.

У дивљем кланцу вјетар свира,
и вода бучи низ тјеснац стрми,
злаћана зрнца поток спира,
а обноћ нешто стравично грми:
би се заклео, главу да даш,
вози се ђаво кочијаш.

Над водом страши висока брина,
вије се стаза низ камен крти,
испод ње клепет дивовског млина,
кашикар точак хитро се врти:
капљице праше о стијење голо,
омајом игра вилинско коло.

Таљиге чудне подижу буку,
с камена на пањ точкови бију;
буљук дјечака магарци вуку,
кажу — земљу Дембелију;
кочијаш јарац, брадати Гига,
свакоме успут значајно мига.

Вучица иде чупавог лица,
нечијим трагом опрезно њушка.

Прошла је мала Црвенкапица.
Старино ловче, гдје ти је пушка?

Ево језера, правога раја,
на њему утва ватрених крила,
ту јунак чека троглава змаја,
над њим се воћка чаробна свила.
Поноћна језа и сати худи,
језеро врије и неман гуди.
Ко ће јунака од сна да буди?

Блиста у гори, под самим врхом,
врело под јелом танковрхом.
Марков је Шарац на њему пио.
Са биљур-чешљем ту сједи вила,
орао пада крвавих крила;
ту нам се Марко представио.

А кад погледаш са врха горе
видиш у дољи — трепери море,
бијеле се једра сјајна ко дан,
то плови Мачор капетан;
вије на вјетру заставу ратну,
по свијету тражи рибицу златну.

Чаробна шума, љепша од баште,
припада славном народу твоме,
јунаци ту су његове маште,
носе их људи у срцу своме.

Ту ти се херој змаја не боји,
са мачем спреман у ноћи стоји,
нејаке штити, крвнике газе,
тражећи правду под земљу слази,
разбија браве, отвара стијене
ил се за тајном под небо крене.

У шуми овој, ко зна да слуша,
бесмртно дише народна душа,
херојско срце његово куца
и видик блистав до среће пуца.

У њеној сјени опоро се рађа
чудесна справа, чаробна лађа.
На њој ће људи једном да језде
високо горе гдје трепте звијезде
и куд се дјечак, по послу свом,
пењђ по стаблу просеном.

А свака бајка, ма како чудна,
није ни празна ни узалудна.
Истина у њој пупољак вије,
под плаштом тајне брижно се крије,
просине само понеки зрачак,
чак и у причи „Пијевац и мачак“.

У шуми овој и ја сам био
с десет јунака вино сам пио,
ишао дољом и узбрдицом,
с чаробном капом невидљивицом,
с лукавим Ћосом водио борбу,
донио прича препуну торбу.

ПИЈЕТАО И МАЧАК

При крају шуме, у доба давно,

Мачак и Пијевац живјели славно.

Кућа им била од једног спрата —
прича је о њој кружила гором —
прозорчић један и двоја врата,
а кров покривен буковом кором.

Под самом стрејом писмено стоји:

„Путниче, уђи, преваре нема,
сви који дођу гости су моји,
ручак се спрема“

И потпис има оловком плавом:

„Домаћин Мачак,
шапом и главом.“

Пониже стоји, од истог писца:

„Забрањен приступ
само за лисца!“

Пјетлић и Мачак у дому бијелом
живјели сложено, шапа уз крило,
другарства таквог на свијету цијелом
нити ће бити нити је било.

Какав је Мачак Пјетлићу друг
знало се шумом уокруг.

Зими, док моћна мећава вије
и обноћ бура по шуми виче,
Пијетао лежи, пећице грије,
а Мачак прича ловачке приче.

У Мачка лула већа од главе,
шалваре турске од свиле блиједе,
одбија мушки димове плаве
и чудне приче преде ли, преде:

„Пођем ти једном, делијо стара,
у лов са мачком Пекмеза цара,
идемо журно кроз неку раж
у правцу горе Дебела Лаж;
у мене пушка одлична роба,
ваља ми више од шупља боба,
у њега топуз из дрена сува

на страх и трепет медвјеђих бува.
Одједном — гледај! Триста му мука!
Ето ти пред нас рогатог вука!
Репина дуга за њим вијуга...”

Распричан Мачак преде без краја
и преко луле немарно пљуцка,
очи му пуне зелена сјаја.
У пећи ватра пуцка ли пуцка,
румене шаре по соби миче
прстима златним предмете тиче,
на зиду слика Мачкове приче,
све му на вука рогатог личе.
Напољу дотле кроз пејзаж дивни
и санке клизе дједице Мраза,
звјезданим прахом искри се стаза.
А близу куће, под прозор сами,
незнанац неки вјешто се скрио.
Кога ли свјетло Мачково мами
и ко би ноћни ухода био?

На њему ћурак, ни нов ни стари,
па тамно црвен и сав се жари,
тиња у снијегу и чудно сијева

као да ватра догоријева.

За њим је широк, распухан реп,
признати ваља, прилично лијеп.

Незнанко тајни, лоповска душа,
подиже главу и прозор мјери,
Мачкове приче пажљиво слуша
и њушку своју лукаво цери.
На крају рече, погледа свијетла:
„Ипак ћу једном појести пијетла.“

Убрзо ноћник отпраши снијегом,
замаче репом за првим бријегом,
под букве старе, у бијели вир.
У кући Мачак поспано зијевну
и лампа дахом посљедњим сијевну,
па нагло згасну. Завлада мир...

А ноћник онај који се крио
Мудријаш лисац главом је био.

II

Над шумом зора лепезу шири
и љетни освит у собу вири.

Вријеме је лову, ваља у честу,
а Мачак спава у шеснаесту.
Заједно с њиме, под јорган-брдо,
легџ и Пијевац, па спава тврдо.

Мачак одједном отвори очи,
угледа зору, свилено руди,
па мазно рече:
„Пјетлићу, скочи,
запјевај гласно, другара буди!“

Прену се Пијевац, истегну врат,
прогунђа гласно:
„Стао ми сат!“ —
па клепну крилом и кукурикну,
у само уво Мачково викну:
„О, кукуррику, зоррице Зорри!
прумени пожарр на небу горри,
а мој се другарр с љеношћу борри! —
Додаде затим, зловољан врло:
„Јутрос ми нешто промукло грло.“

Поскочи Мачак од вјетра бржи,
умива лице, бркове глади,

припрема пушку, фишеке вади,
а онда Пијетлу придику држи:

„Кад у лов одем, рођени побро,
обоја врата забрави наша,
и још ти кажем: чувај се добро
од старог лисца, од Мудријаша.
Од њега већег лукавца нема,
у свакој ријечи замку ти спрема.
Пуна је варки његова глава,
подвале смишља и када спава;
ако ли падне у сан дубоко,
још увијек шкиљи на једно око.
Провијери трипут оно што чује,
рођеном репу не верује,
планове кује унедоглед,
и никад неће на танак лед.“

Отиде Мачак по уској стази,
кроз честар зелен опрезно гази,
на сваки шушањ у шуми пази,
трагове звијерки пажљиво њушка,
спремна му стоји шкљоцава пушка.

Пијетао дотле кукуруз кљуца
и богат ручак за Мачка спрема,
по лонцу мијеша, тихо пјевуцка
веселу пјесму, равне јој нема:

„Пшеница расла виткога стаса,
на сваком стаблу четири класа,
у сваком класу зрнаца сто.
Ој, ко-ко-ко,
еј, како то!

Мени ће бити препуна вољка,
старог ће лисца стегнути бољка,
даће му Мачак батина сто.
Ој, ко-ко-ко,
еј, како то!“

Под прозором у том, корака мека,
допузи Лисац, нечујна сјен,
на њему шешир, и торба нека,
а глас му мио и замеђен:

„Пјетлићу драги, пјевачу јасни,
зелени репе, фесићу красни,

пшенице ево од сваке феле,
румене, крупне, ситне и бијеле,
изићи мало, сада си сам,
пуна је торба да ти је дам.“

„Пшеница! Ура!“

Пијетао скочи —
радосним сјајем бљеснуше очи,
па увис ђипну, весели бата,
главачке јурну право на врата.
Тренутка истог Мудријаш — пљес! —
обори Пијетла ко земљотрес,
за тили часак свршио борбу,
Пијетлића смота у стару торбу.
Мудријаш хвата стазицу пријеку
кроз маховину, простирку меку,
чуљећи уши, тихо пјевуши:

„Пијетлићу драги с батака два,
у дубок лонац носим те ја,
тамо је добро, ја нисам груб.
Крчи ми трба,
сврби ме зуб!

Спремићу јутрос доручак лијеп,
читавог Пијетла, остаће реп,
зелени репић — ја нисам груб.
Крчи ми трба,
сврби ме зуб!“

У густој чести у часу том
шкљоцара стара груну ко гром,
над морем лишћа диже се дим.

„Мачак је близу, овамо с њим“ —
трже се Пијетлић и диже вику
из торбе старе:

„О, кукурику!
Мацане, брацо, лија ме дави,
Мацане, друже, брзо ме бави,
стотину зрна у пушку стави!“

Делија Мачак заигра брком:
„Нисам се, Лишче, надао вас!“
па јурну равно, олујном трком,
откуд је чуо другарев глас.

„Станидер, лијо, црвено псето,

у доброј руци шкљоцаре ето,
биће ти кожа као решето!“

Натисну Лисац што може јаче,
сувога грања све стоји лом,
на њему торба лудачки скаче
и Пијевац скаче заједно с њом.
Прескаче Лисац препреку многу
и бјежи — брже од својих ногу.

И Мачак јури, потјера сива,
хтио би Лисца у руке жива,
и једно-двапут, у брзу лијету,
зграби га скоро за саму пету.

Низ неке стране, урвине праве,
лете на туру и преко главе,
репови праше, очи се жаре,
а торба дрнда низ камењаре.
Пијетао не зна, од страха слијеп,
гдје му је глава, гдје ли је реп.

Најзад се срећно заврши борба,
упртач пуче, одлети торба,

а Лисац ријешен терета црна
узбрдо здими брже нег срна.

Ману га Мачак, па торби хрли,
другара вади, снажно га грли,
милује кресту и репић крив.

„Побогу брате, јеси ли жив?!“

А Пијетлић рече:

„Умакох смрти,
само се земља пода мноме врти.“

„Тако ти треба! —

Мачак ће строго —

Чувај се Лисца, јесам ли реко.

Још си и главом платити мого,
да ти је другар био далеко.“

III

Пролазе дани, трепери љето,
срећни су Пијевац и његов друг,
док једног јутра и Мачак, ето,
спреми се у лов у далек луг.

Крећући на пут озбиљно рече:

„Чувај се Лисца, безбрижни Пијевче!“

Веселац Пијевац! Таквога створа

никада није родила гора.

Безбрижно живи, доброте пун,

лукавства никад ни један трун,

сва му је брига рођени кљун.

Тај ти у замку упада скоком,

готов је зачас, док тренеш оком.

Гиздави Пијетлић по кући шетка,

навија кресту, љепотан прави,

зелено перје на репу четка,

кад, ето, споља — Лисац се јави:

„Пјетлићу драги, пјевачу јасни,

зелени репе, фесићу красни,

пшенице ево од сваке феле,

румене, крупне, ситне и бијеле,

пуна је торба да ти је дам,

изиђи мало, сада си сам.“

Прозору Пијетлић допаде скоком,

нахери главу, зажмири оком.

„Лијане, кажи: шта ћу да радим?
Да вјеру дадем ријечима твојим?
Пшеницу желим душу да сладим,
само се торбе и зуба бојим.
Искрено реци, прикане мој,
мислиш ли мене у лонац свој ?“

Лукави лисац преврну очи
и лажан говор за тренут срочи:

„Покојне бабе кунем се главом,
одавна држим жестоки пост,
водицу пијем, храним се травом,
просто не могу да видим кост.
Од јуче трбух боли ме јако,
животу моме долази конач,
а синоћ, зло и наопако,
лептир ми неки разбио лонац.
И најзад, јутрос (треба ме тући!)
зубе сам дао на поклон Жући.“

Нато ће Пијетлић:

„Ти можда шараш.
По души кажи да ли ме вараш?“

„Ако ти лажем —
Лисац му вели —
печен ми батак на главу пао,
ваздан ми зуби јестиво мљели,
читав ми ћуран у трбух стао.
Лажем ли — гуску појео многу,
луто по шуми кокошјих ногу.
Живјела слога! У лонац рат!
Изићи брзо, љуби те брат!“

Превари Пијетла заклетва та,
напоље клисну у скока два,
зграби га Лисац, па с њим у торбу.
„Сад сам ти, Пијетле, скувао чорбу!“

Путује Лисац прастаром шумом,
уз камењаре хајдучким друмом,
чуљећи уши, кроз нос пјевуши:

„Пијетлићу драги с батака два,
у дубок лонац, носим те ја,

добро је тамо, ја нисам груб.

Крчи ми трба,

сврби ме зуб!“

Врло далеко, уз одјек лак,

шкљоцара стара опали: так!

То Мачак лови далеким лугом,

а и не слути шта му је с другом.

И опет Пијетлић нададе вику

из торбе старе:

„Кукурику!

Мацане брацо, лија ме дави,

Мацане, друже, брзо ме бави,

стотину зрна у пушку стави!“

Узалуд Мачка дозива друг,

далеко бјеше зелени луг.

Стари се Мачак за ловом вије,

Пијетлића свога ни чуо није.

.

.

Пред вече облак наиђе тмури,

заћута шума, киша се спрема.

Ловџија Мачак дому се жури,

а када стиже — Пијетлића нема...

Сву ноћ је киша шибала круто,
сву ноћ је Мачак по шуми луто,
тражио стално и није стао,
сву ноћ је Пијетла по шуми звао.

Звао је Мачак, узалуд вико,
јер му се није јављао нико.

.

У зору Мачак нађе на коси
просуто перје, киша га роси.
Застаде ловац, делија мрка,
сузе му теку низ оба брка,
а тужне очи по перју круже.

„Зашто ме ниси слушао, друже?“

IV

На крају шуме, другови моји,
и сада кућа малена стоји,
стара је много, зидови сиви.
И данас Мачак унутра живи.

Видимо уз њ све нова лица:
ловци на гласу, синови млади,
четири снахе, старица Цица,
шеснаесторо унучади.

Још увијек тако, вечером, зими,
сучући своје бркове сиједе,
старина Мачак уз лулу дими
и чудне приче преде ли, преде.

Весели одсјај као чигра
из пећи скаче, зида се маша,
по разапетом крзну игра
лукавог лисца Мудријаша.

Над њим је оквир у ведрој боји,
брезова кора, сребрна свијетла,
у њему слика велика стоји
мачкова друга, покојног Пијетла.

И често Мачак, са тугом благом,
разговор води са сликом драгом,
гледа је дуго и сузе брише:

„Најбољи друже, нема те више.“

.

Са дједа-Мразом у руху сјајном
шуму сам прошо стазицом тајном,
видио кућу и прозор драг,
пред прагом ловца старога траг.
Само за тренут! ...
Вјетар је мео
и све се зави у снијежни вео.

МЈЕСЕЦ И ЊЕГОВА БАКА

У

шуми старој огањ гори,

блиста у мраку на крају свијета;
кад ближе приђеш — од сребра двори,
по њима мудра старица шета;
над кровом плави вије се дим;
ту живи Мјесец и бака с њим.

Од синоћ Мјесец код куће није,
а бака чека... пролазе сати...
Мораће, богме, и да га бије
када се зором у дворе врати.
Нити је слуша, нити је пита,
читаве ноћи по небу скита.

„Ала ће сјутра шиба да ради!
Сврби ме рука!“
бака се слади.

Дремљива поноћ по шуми луња,

а строга бака на прагу куња,
држи у руци од брезе прут.
А небом дотле, по модрој води,
скитница Мјесец пучином броди,
у мору звијезда дукат жут.

У саму зору маглица паде,
озеблом шумом заигра кос,
уморан Мјесец дому се краде,
опрезно иде, плашљив и бос.

Шуља се Мјесец, утвара права,
кад, гле, на прагу — бакица спава,
спустила главу, сребри се коса,
на пруту трепти јутарња роса.

С дрвета утом, хитра и лака,
пред кућу скочи брбљива сврака,
закрешта злобно репати враг:
„Држете га! Уа! С неба је пао!
Читаве ноћи звијезде је крао!
Погледај за њим — блиста се траг!“

Потрча Мјесец брже нег очи,

кроз врата шмугну, у кревет скочи,
а сврака опет галаму ствара:
„Побјеже скоком! Држи га, стара!“

Јадна се бака из сна трже,
збуну је дрека и румен сјај,
па свраку пита што може брже:
„Откуда? Шта је?! Да није змај?!“

„Крадљивац звијезда у твојој кући! —
повика сврака —
Треба га тући!“

„Погађам ко је! —
бака се сјети,
у дворе корак управи свој —
Крадљивац који с неба лети
нико је други, већ унук мој.“
Прилази бака кревету тајно
и гледа лице злаћано, сјајно,
у плавој коси звјездани прах.

„Куда ли ноге његове језде!
Висине воли, небо и звијезде,

како га није у ноћи страх?

Морам га тући, ту друге није!“ -
и бака узе сандале сиве,
брезовим прутом по њима бије.
Ви сте за скитњу његову криве!
Зашто носите унука мог
ширином неба звијезданог?!

Сандале трпе батине многе
и сложно шкрипе:
„Криве су ноге!“
Ноге се буне:
„Крива је глава,
ноћу је будна а обдан спава!“

Бака се љути.
„Погледај врага!
Зар ова глава рођена, драга?!
Прије ћу за брк Баука вући,
него ли сненог унука тући.
Измлатићу га, ал други пут.“ —
То рече бака и баци прут.

II

У дворе старе, пред сами мрак,
убаци Сунце последњи зрак
и тихо рече:
„Устај, Мјесече!

Брзо се кради из твојих двора,
обасјај земљу у ноћи благој,
у сребро окуј врхове гора,
а ја ћу поћи мамици драгој.
Журим се кући, баш ми се дријема,
а мама за ме вечеру спрема.“

Тако се Сунце поздрави с другом,
у кола скочи, зави се дугом,
за гору крену четири хата,
румена магла за њим се хвата.

И Мјесец пође помало снено,
звјездама првим у госте хита,
лице му, видиш, неумивено,
ал ко те за то на небу пита.
Вечери сваке он тако ходи
и небом коло звјездано води.

Баки се смјешка лукаво лице,
па на пут крену тихо ко сјена,
унука прати назорице
облаком сивим обавијена:
куда ли скита и шта ли ради,
каква ли чуда на небу гради.
Буљук се звијезда уз Мјесец јати,
облак их сиви пажљиво прати.

Доље на земљи стаза се вије
и јунак језди, Делија нека,
лопова чета уз пут се крије:
Небојшу храброг засједа чека.

То Мјесец гледа, па пусти зрак,
лопове откри, растјера мрак.
„Небојша пази, опрезно гази,
опасност вреба на самој стази!“

Јунак се лати за сабљу бритку,
синуше токе кроз дуги брк,
и коњ се пропе, спреман у битку,
а чета нагну у луди трк.

Провири бака кроз облак сив.

„Унуче драги, био ми жив!“

На земљу Мјесец свјетло точи,

пољану малу зрацима таче,

а онда стаде и шири очи:

неки малишан у врту плаче.

Изгубио је сребрну пару,

па суза лије — читаву бару.

„Да ти посвијетлим — Мјесец му каже,

па доље спусти свој фењер плави

Видиш ли сада, несташни враже?“

Весело пара сину у трави,

а дјечак скочи, повика: „Стој!

Ово је цванцик сребрни мој!“

И опет чу се кроз облак сив:

„Унуче добри, био ми жив!“

Разгледа Мјесец, кад близу пута

грудвица бијела пашњаком лута

и тужно блеји кроз ноћни мук.

„Бе, ја сам јагње, име ми Кудра,

гдје ли је моја Мамица мудра,
вреба ме шума и зубат вук.“

И њему Мјесец поможе радо,
у блиском тору освијетли стадо,
а Кудра скочи.

„Ено ми куће,
Мамице ено и чика-Жуће!“
Одјури јагње ко чигра права,
остаде Вујо кратких рукава.

Поново облак прозбори сив
бакиним гласом:
„Био ми жив!“

Мјесец над ријеком сијати поче,
кад гледај вука надут ко мијех,
ледену воду марљиво лоче.
Удари Мјесец у громки смијех.

„Погледај вука шта луда ради,
хоће из воде мјесец да вади,
ја се огледах у модар вир,
а Вујо мисли:

Оно је сир!“

Окрену Мјесец лице од воде,
а глупи вујо избуљи очи
и арлаукну: „Сирац ми оде“
па брже-боље у воду скочи.
Грабљивца тако окупа вир,
не стиже јагње, изгуби сир.

Смије се бака ведре ко дан,
остави облак, и скочи ван.
„Унуче драги, сила си, знај!
Овамо брзо, руку ми дај!“

Трже се Мјесец, баке се плаши,
сада ће мисли, почети бој,
па брзим скоком низ небо праши,
а за њим сипа звјездани рој.

Скитница унук лети без крила,
низ брдо тутње табани врући,
а за њим виче бакица мила:
„Не бјежи, душо, нећу те тући!“

Мјесеца ноге јуначке носе,
не слуша бакин разговор,
већ бјежи равно до горске косе,
тамо се сакри за зелен бор.

Кроз грање вири од страха жут
и пита:

„Бако, носиш ли прут?“

Бакица руке предано шири,
унука зове, топло се смјешка,
а Мјесец, лукав, опрезно вири
и пиргав носић лагано чешка.

„Зашто ме нећеш да бијеш, бако?

То ми је нешто сумњиво јако.“

„Због твога срца, добра и мека,
док обноћ идеш небеским путем.

Не бој се, није подвала нека!

Нећу те више такнути прутом.

Слободно одсад по небу броди,

свакоме свијетли и коло води.“

Боји се Мјесец, несташко пуни,

па старки вели:

„Де се закуни!

Куни се баком, Сунцем и мамом
и с краја на крај Кумовом Сламом,
да ниси на ме нимало љута
и да се нећеш машити прута.“

Бакица приђе за корак ближе
и десну руку до звијезда диже:
„Кунем се баком, Сунцем и мамом
и с краја на крај Кумовом Сламом,
да нисам на те нимало љута
и да се нећу машити прута.“

Прискочи Мјесец, бјегунац лаки,
пољуби руку честитој баки
и крену с њом у сребрен двор ...

Таман се зави зелени бор ...

.
.

У шуми старој огањ гори,
блиста у мраку на крају свијета,
кад ближе приђеш — од сребра двори,

по њима мудра старица шета ...

Носећи капу невидљивицу ...

тамо сам стиго корака лака,

нашао птицу дугорепицу,

па ми је бајку причала сврака,

бајку о двору, Мјесецу, путу,

о доброј баки и њеном пруту.

За ову причу, ведру и бајну,

свраки сам пару обећо сјајну,

обећах тврдо, заклех се брком,

а раном зором — побјегах трком.

Сврака ме и сад по свијету тражи

А гдје се кријем — ти јој не кажи.

ЦРВЕНИ ВРАБАЦ

З а шумом тајном, чаробном,

негде у крају незнаном,
Црвени Врабац има дом.

Вјечита срећа ту се скрива
и трепти радост сунчана, жива,
читава земља цвјетни је врт.
Црвени Врабац хиљаде лета
по земљи овој безбрижно лијета
и не зна шта су туга и смрт.

Црвени Врабац птица је чудна,
цвркуће, лети, вјечито будна,
Незнанком земљом дан и ноћ.
Гдје год се нађе, ту срећу чара,
веселе шири и чуда ствара,
простире своју чаробну моћ.

Ту јагње лута са руном сјајним

по шуми густој, стазама тајним
и мирно слуша дивљине хук,
а стари зека, у сјени брезе,
прастару причу унуку везе:
„Живјели некад лија и вук ...“

У овој земљи људи су браћа,
ту ти се добро за добро враћа,
не видиш нигдје погледа злог.
Човјека човјек од срца воли,
не плаче нико, никог не боли
у земљи Врапца Црвеног.

Ту поноћ вози сребрне санке,
а вјетар гуди успаванке,
и звијезде клизе низ Млијечни пут,
док чика Мјесец, бескућник стари,
сједи са жапцем у млакој бари
и слуша пјесме уз фењер жут.

Ту сунце јутром дјечака буди,
с Прољећем коло играју људи,
а лети прави ватромет гром.
Слобода цвјета, широка, права,

затвора није и нема брава
у земљи Врапца Црвеног.

II

А сада прича почиње дуга
како су пошла четири друга
да траже Врапца и његов дом:
магарац Сивко и мачак Марко,
псетиште Жућа и дјечак Жарко
пођоше Врапцу Црвеном.

Године дуге живјели они
код баба-Пеле под гором стрмом,
тамо гдје бура облаке гони,
а сунце везе злаћеном срмом.
Слушали баку и с много слоге
свладали мушки невоље многе.

А кад је бака на смрти била,
рече им тужно:
„Ех, сиротани,
остасте сами, дјечице мила,
ко да вас пази, ко да вас храни?!
Ех, кад би нашли чаробни крај,

Црвеног Врапца завичај!“

Једнога дана, прича нам каже,
другови пошли да Врапца траже.
Сивку је причо Њакало стари
да тамо силно магарце цијене,
видјеће, кажу, чудесне ствари:
магаре часте куд год се крене.
Оно се тамо безбрижно ваља
у густој шуми најљепшег чкаља,
живи животом дембелан-краља.

А мачку Марку казали неки:
мачор је тамо господар први,
сланину крка и сирац меки,
а миша има, све од њих врви.
Тамо и облак иде планином
огрнут, каже, тешком сланином.

А Жућа, опет, сазнао давно
како је тамо забрањен пост,
повоздан, каже, једе се славно,
и у сну глођеш пресећу кост.
Онога ко се на јело дури,

печени зеко по селу јури.

Само је Жарко мрштио чело,
пекла му душу потајна туга,
нису га вукли пиће ни јело,
жељан је био дјечака-друга.
Код врапца, кажу, то није варка,
тражени дјечак чекаће Жарка.

Путује друштво кроз горе стране,
дивљином страшном без стазе, пута,
над њима шуме прастаре гране
и кроз ноћ мрку патуљак лута.
Понекад, опет, у освит сив,
низ кланац неки промакне див.

Једнога дана дружина славна
нађе се срећна на крају горе,
пред њима пуче равница травна,
љуља се, шуми зелено море.

Зањака Сивко:

„Ово тек ваља,
ево и чкаља!“

Залуд га даље другови вукли,
упорни Сивко не диже главе,
звали га, звали, скоро и тукли,
ал пусти ждера неће из траве.

Пасе и гунђа:

„Ово је рај,
овдје је Врапца Црвеног крај!“

„У реду, брајко, остани ти!“
рекоше на то другара три,
па даље крећу тражећи срећу.

Прошли су много питомих доља,
лиснате шуме и стрме горе,
док најзад стигли до неких поља,
кад тамо — гледај! — мишева море!
Поскочи мачак брже од жапца:
„Ово је земља Црвеног Врапца!“

Ваздан је мачак мјерио поље,
све му се лице у срећи купа:
„Гдје ли ћу наћи ловиште боље?“

Милион миша, милион рупа!“

Увече мачка неста у тами,
одјури некуд кроз мишји рај.
Жарко и Жућа кренуше даље
да траже Врапца и његов крај.
Изиђе мјесец у руху жутом,
заблиста срмом предио вас.
У друштву иду бескрајним путем
Малишан Жарко и вјерни пас.

Узалуд Жућу на путу дугом
из трња сваког мамиле зеке.
Ишђ је вјерно за својим другом,
газио горе, пливао ријеке.

Често их моћне олује бише
уз бљесак муња и вјетра хук,
пекло их сунце, квасиле кише,
јурио ноћу зубати вук.

Свладали тако невољу многу
уз помоћ главе и брзих ногу.

Путује прича и сваком каже
како се воле неизмјерно
и како Врапца Црвеног траже
малишан Жарко и псето вјерно.
Од приче, најзад, пјесма се прави,
другарство тврдо по свијету слави.

У земљи Врапца Црвенога
на цвјетну грану славуј пао
и пуним гласом од срца свога,
пјесмицу ову запјевао.
Жарко и Жућа, пјесмица каже,
Црвеног Врапца по свијету траже.

Са гране цвјетне пјесма се дигла,
до Врапца доброг убрзо стигла.

И једне ноћи, док Жарко лута
са својим Жућом тражећи спас,
у туђем крају, без топла кута,
одједном чуше тајанствен глас:

„Ви, које веже другарство врело,
јунаци млади без страха, мане,

знајте, ко тражи упорно, смјело,
наћи ће једном свјетлије дане.
Кроз многе патње, мање и веће,
стижете најзад у земљу среће.“

То рече неко, а свјетло сину,
без трага некуд побјеже мрак,
Црвен се Врабац над њима вину,
вјечите среће весели знак.

Жарко и Жућа у чуду стоје,
пред њима бљеште чаробне боје,
смјешка се ведри безбрижни дан.

Жарку се чини као да снови:
какве ли тајне љепоте скрива
предио овај, из прича знан?!

.

За шумом тајном, чаробном,
негдје у крају незнаном,

Црвени Врабац има дом.

Тамо за ланцем планине сиве,
Жарко и Жућа и сада живе,
весели, срећни у крају том.

Чета дјечака, брзих ко чигра,
ту се на пијеску крај воде игра,
проводе живот лијеп.
Под врбом старом, за дана врућа,
са псећом браћом пландује Жућа
и врти чунав реп.

У ту сам земљу и ја наврнђ
тражећи једном злаћано зрно,
снађе ме удес худ.
Искра ми златна у воду пала,
тамо је зграби рибица мала.
Узалуд би ми труд.

Од тога дана нисам на миру,
удицу бацам по сваком виру
у дан вјетровит, ружан.
Године теку, поворка нијема,
рибице моје ниоткуд нема,
зато сам често тужан.

БАЈКА О ДОБРОМ ЋОСИ

На крају земље планински ланац,

диже се гора, зелени џин,
у гори лежи дубоки кланац,
тамо се крије чаробни млин.
Ко млину дође у сутон сив,
отуд се више не врати жив.

Удара вода из бадња уска
и сиљном снагом у точак лупа,
врти се коло, зујећи пљуска,
под њим се дуга шарена купа.
Около њега, кроз вео фини,
играју виле на мјесечини.

Кад гору облак покрије ноћни
и кланац тешка освоји тмина,
долазе крадом дивови моћни,
бију у врата старог млина.

„Отварај брзо!“ — вика се ори
и громко јечи по пустој гори.

У глувој ноћи, под црним кровом,
много се страшних десило ствари,
без трага, гласа, у млину овом
ишчезе многи помељар стари.
Ујутру само, унедоглед,
ниже се стопа дивовских ред.

Вјетрови мету и кише шкропе
чаробног млина прастари кров.
По дану пред њим џиновске стопе,
а ноћу сјенке и дива зов.
Облак се прича о млину роји,
Има ли неког да се не боји?

II

А близу горе, уз њиву проса
у шупљој букви живио Ћоса.
Стан му је чудан, много не вриједи,
љетос га Ћоса отео меди.
Сада му меца опасно пријети,
спрема се, каже, да му се свети.

Крај букве лежи њивица проса,
по њему, јутром, сија се роса
као да блиста камење драго,
па врапци Ћоси мира не дају,
од саме зоре подижу грају:
„Ух, алај имаш велико благо!“

Вјечно су врапци скитнице голе,
па доброг Ћосу поваздан моле:
„Узајми, Ћосо, бар зрно које,
имамо много дјечице своје,
у сваког увијек отворен кљун,
ал никад пун.“

Ћоса је спреман помоћи сваком,
па даје просо капом и шаком,
храни милион уста.
А кад је дошла средина љета,
погледа Ћоса, ал каква штета:
читава њива пуста!

Зачуђен Ћоса тужно је рекѓ
„Богме сам залуд погачу чекѓ,

опет ћу, јадан, остати гладан!“

„Уздај се у нас!“ — врапци ће нато,
па на пут крену читаво јато.

Ту ти је војска врабаца била,
заклони сунце милион крила,
читавом земљом друштво се просу
да сакупља зрње за доброг Ћосу.

Пребрали врапци са много воље
живицу сваку, шуму и поље
и, ево, сваки у кљуну носи
понеко зрно доброе Ћоси.
Зрнце по зрнце капље из кљуна
и за трен ока торба је пуна.

Пресрећан Ћоса под букву сједа
и богат поклон у торби гледа,
кад у њој сјеме од сваке феле!
од жуте лале, од руже бијеле,
бркатог јечма, пшенице праве,
од храста старог, љубице плаве.

Чуди се Ћоса и главом клима:

„Ту једно љето читаво има.
Што год је љето богатство дало,
у моју торбу сада се збрало.
Ех, то ће бити погача славна,
У свијету цијелом нема јој равна!“

Диже се Ћоса, говори: „Ето,
носим у торби читаво љето,
сада сам прави див.
Поћи ћу ноћас по густу мраку
горском млину чаробњаку.
Остаћу ваљда жив.“

Сањају поља под златном луном,
док Ћоса иде са торбом пуном,
весело ноге језде.
Путује млинар без бриге, страха,
ките га велом сребрна праха
немирне крупне звијезде.

А кад у кланац, у шуму зађе,
у мраку густом Ћоса се нађе,
пред носом нест прст.
Из ноћи глуве сова се јави:

„У шуми живе дивови прави,
јуначе, буди чврст!“

Путује Ћоса кроз мрклу тмину,
уз дивљи кланац, пустоме млину
и пјева громким гласом:

„Нити се бојим лава ни вука,
да неког бијем сврби ме рука,
пожури, диве, касом!“

У млину старом шупљега пода
под грубим точком клокоће вода
и прави гробну језу,
а чудан вјетар кроз брвна пири
и уклет шапат по млину шири:
„Намакни, Ћосо, резу!“

Покренут вјештом Ћосином руком,
заигра жрвањ са дивљом хуком
и пође послу свом,
а усред горе, у истом трену,
Бркоња див се из сна прену
и поче страшан лом:

„На ноге, диви, другови смрти,

овамо гвозден бат!

У млину старом ко буде сада,
није му друге, глава му пада,
куца му задњи сат!“

Кроз гору ломи дивова група,
гвозденим ходом дружина ступа,
батова десет у брвна лупа.
Дивља се рика кроз кланац ори:
„Незнанче, ко си? Врата отвори!“

Из млина старог повика Ћоса:
„Дивови, дјецо, јесте ли луди?!
Унутра сједи чувени госа,
храну му скупља милион људи.
За мене ради свакога дана
крилата војска Џивџана хана.“

Дивима леђа од страха бриде.
„Чујеш ли само страшнога ђиде!“

Брко се јежи, ал ипак тражи:
„Па чим се храниш, делијо, кажи?“

Ђоса ће нато:

„Па носим, ето,
у својој торби читаво љето.
Ту су ти шуме и поља родна,
понека башта, њивица плодна,
скупљала то су читава јата
за мене лично гладнога брата.“

Замуца вођа:

„Тако ми брка, ђидија овај све живо крка! ...
До сада ниси био нам знан.
Одакле идеш? Гдје ти је стан?“

Ђоса ће нато:

„Главом и брадом
станујем, друже, под Буква-градом.
Служим се меком простирком травом,
покривач небо имам над главом.
Стан ми је, можда, помало тијесан,
ал ја вам нисам одвише бијесан.“

Цвокоће Брко у мрклој тами.

„Па тај се небом покрива самим!
Откуда само толики џин

да дође ноћас у стари млин?
Бјежати треба пред овом биједом,
јер ће нас ждера појести редом.“

Дивова група натисну трком
кроз тмину густу за својим Брком,
побјегли тако горућих пета
у буџак неки на крају свијета.
Тамо их страва и данас туче,
у некој шпиљи вјечито чуче.

Помељар Ћоса узима торбу
и брашно сипа, кући се спрема.
Диву је Брки скувао чорбу,
па више посла у шуми нема.

Иде и пјева:
„Ево ме жива,
одсад се, људи, не бојте дива.“

Ал гледај ову невољу глупу:
у млину мишић живио сури,
на торби старој прогризџ рупу,
па сада брашно напоље цури.

Путује Ћоса, бриге га није,
а успут брашно сије ли сије.

Дуго је Ћоса лутао мраком,
шумама, пољем и дољом благом,
прошао редом њивицом сваком,
а брашно сипа његовим трагом.
И како брашно земље се тиче,
из њега биље чаробно ниче.

Цвјетају лале и ружа рујна,
диже се храшће ил буква нека,
за Ћосом ниче пшеница бујна
или се шири ливада мека.
Зеленим рухом ките се пути,
а Ћоса иде, ништа не слуги.

Ишао Ћоса по мрклој тами
читаве ноћи и није стао,
и с празном торбом, у освит сами,
пред својим прагом уморан пао.
Чују се врапци, јавља се дан,
а Ћосу хвата дубоки сан.

Заспао Ћоса брашњава лица,
ал гледај чуда, не лези враже:
хиљаде звијери, милион птица
у сну му дошле да брашно траже.
Добар је Ћоса, никада лаком,
па даје брашно по мрву сваком.

Гостију била читава киша,
разноси брашно братија разна.
На концу ево сурога миша,
и он би дио, а торба празна.
Зацвили мишић:
Закасних вај,
макар ми торбу на поклон дај!“

Смије се Ћоса:
„Побогу, брате,
мораћу просто од смијеха пући,
ова је торба планина за те,
никад је нећеш довући кући.
Дати је теби, био би гријех . . .“
Пробуди Ћосу рођени смијех.

Устао Ћоса и трља очи

у чуду гледа богатство бајно,
куд оком крене или ногом крочи:
жито и воће и цвијеће сјајно.
Све се у мору сунчаном купа.
Ту је и торба и на њој рупа.

„Ил била јава или сам снови' —
прогунђа Ћоса уз осмјех мио —
брашно сам дао, није ми криво,
видим, и мишић гост ми је био.
Умало торба страдала није.
Гдје ли се само грицкало крије?“

Дође ми једном прилика ријетка,
кренух са Ћосом једнога петка,
узесмо капе од невидиша,
лутамо свијетом тражимо миша.

Вечери једне подигох главу
мјесецу пуном на небу плаву,
кад горе мишић, главом и брадом,
сјео на мјесец, глође га крадом.

Показах Ћоси, а он ће гласно:

„Ко једе мјесец, сад ми је јасно!
Мишу би укор због торбе рекô,
али је мјесец много далеко.
Е, баш је мишић скитара права ...
Хајдемо кући, мени се спава.“

КУЋА ПОД ПЕЧУРКОМ

У

шуму тајна стазица води

под сводом лишћа у сјени вије.

Ко ли то стазом по ноћи ходи?

У шуми густој ко ли се крије?

Не видиш трага од Брке злога,

ни стопе Ћосе лукавога,

нити се туда лисица краде

када је јаше сам Лакат-Браде.

У горском кланцу, кроз гротло тијесно,

вијуга стаза лијево и десно,

уз хрбат стрми опрезно плази,

у влажну таму гудуре слази,

шуља се плахо по шушњу меком

и најзад стиже пропланку неком.

Пропланак тоне у густој трави,

погнули главе звончићи плави,

блистају крај њих маслаци жути,

док бијела рада у сјени ћути,
насред пољанка, у сивој боји,
циновска нека печурка стоји.

Дивовски клобук печурка шири,
испод ње мала кућица вири,
у њојзи живот весело ври,
станују тамо патуљка три,
патуљак Рудар, патуљак Ловац
и брат патуљак Морепловац.

Патуљак Рудар лута по тами,
иде по глувој рударској јами,
пијуком куца и лампом шкиљи,
пажљивим оком у руде пиљи,
знакове даје, лагано ходи,
подземном благу рударе води.

Патуљак Ловац у руху црном,
уклања замке пред хитром срном,
од птица скреће стријелу са лука,
наводи ловце на сивог вука,
мота и ломи зечији траг
да збуни кера, весели враг.

А Морепловац воли да броди
морима свијета по модрој води,
врти се, јури, немирна чигра,
на гриви вала у пјени игра,
уз плусак воде скаче високо,
весели бистро морнарско око.

Кад падне вече, крену се браћа,
Сваки се дому — печурки враћа.

II

Цурица нека једнога дана
купећи дрва у шуму зађе
и тако најзад, с бременом грана,
пред малом кућом она се нађе.

Олуја иде, дрвеће пуца,
облак се вуче црњи од гуња,
а мала Рада на врата куца.
„Отворте људи, бојим се муња!“
Узалуд зове сирота Рада,
у малој кући тишина влада.

„Ипак ћу ући! — цурица рече
и смјело врата отвори уска
Куда бих даље, долази вече,
сијева и грми, ево и плуска.“

У кући неред, не може већи,
читава соба дуби на глави:
чизме на столу, јастук на пећи,
куд око бациш — земљотрес прави.
У ћошку мреже пауци шире,
из црна лонца кашике вире.

Марљива Рада посла се хвата,
под њеном руком све ће да блиста,
брише и ради четири сата,
постаде кућа ко лабуд чиста.
Уморна, најзад, кревету крочи
и сан јој брзо затвори очи.

III

Под бурним плуском, небеском чесмом,
браћа патуљци долазе с пјесмом,
ори се шумом кроз влажно вече:
„Гдје ти је купус, весели зече?

Гдје ти је купус, о, хоја-хо?!

Јутрос га рано појео во.“

Кад стигли кући, паника права,

у соби дивна цурица спава,

а кућа мала, сређена, чиста,

сија ко роса с ружина листа.

Блиста се патос, прозори, зид.

Сва три прљавка спопадне стид.

„Одавно ја се чистити спремам —

рећи ће Рудар —

а метле немам.

Пијуком хтједох, ал нисам глуп,

много је туп.“

„И ја сам лани устао рано

да кућу чистим, па прст уганџ!“

прекиде Ловац настали мук

и скиде лук.

„А ја се спремам, од бриге венем,

кроз кућу нашу да море скренем,

да пустим, тако, таласе веће,

да збришу смеће!“ —

То Морепловац прогунђа мрк
и чупну брк.

„Хајдемо, браћо —

Рудар ће меко —
спремимо малој уздарје неко.
Пођимо журно. До зоре бар
на нашем столу да буде дар.“

Кренуше браћа, све брда јече;
„О, хоја-хоја, весели зече!“

Под земљом воде Рудара пути
гдје алем-камен у тами ћути,
милион љета он тамо сније,
милион љета вода га мије.
„Сада ћеш поћи ка сунцу ближе!“ —
рече му Рудар и пијук диже.

Ловац кроз таму иде без гласа
гдје шума бујна до неба стаса.
Ту птица рајска на грани спава
шарена репа ко дуга права.

„Ех, то је поклон за малу лијеп!“ —
прогунђа Ловац и зграби реп.

Патуљак трећи, поморац знан,
плови на море, океан,
и тамо рони до стијења сива
гдје шкољка бисер блистави скрива.
„Ово је поклон достојан мале!“ —
пјевуши Морнар сијекући вале.

Ујутро Рада отвори очи,
ширећи руке до стола крочи,
кад тамо алем и бисер лијеп
и рајске птице чаробан реп.

Ту је и писмо, од мрља ври:
„Примите поклон!
Рудара три.“

И потпис има:
пијук рудара,
стријела са луком
и котва стара.

Још прича каже:
стазама тајним
врати се Рада с поклоном сјајним,
живјела отад срећна ко вила
у шуми често код браће била,
печурки ишла по послу свом,
ишла — с метлом брезовом.
.....

Печурки једном пођосмо крадом
ја, мачак Тоша и кум са брадом.
Ишли смо дању, лутали мраком,
по врелом сунцу и плъуску јаком.
Опрезно, мудро, уз многе варке,
прођосмо замке и тајне чарке.

Стигосмо најзад ријечи без брода,
пред нама пјени зелена вода,
нико је досад прешао није,
јер по њој безброј вртлога врије,
путника вуку у загрљај.
Ово је виле водене крај.

Обали другој над самом водом

јабука расте са златним плодом,
жари се, блиста, драгуљи сами,
путника тужног у пропаст мами.

И ја, и мачак, и кум са брадом
чаробно воће гледасмо крадом.
Јабука златна наша би била
кад бисмо само имали крила.

РИБАР И МАЧАК

Т

амо гдје талас гребене лиже

стара се кула крај мора диже,
кроз прозор блиста свјетлости зрак.
Тајанствени фењер у мркој тами
кога ли зове, кога ли мами,
коме ли даје на мору знак?

Ако у кулу завириш крадом,
тамо ћеш наћи чичу са брадом,
гледа кроз прозор у црну ноћ.
Зашто је тужан самотни дека?
Коме се нада, кога ли чека,
ко ли то има с пучине доћ`?

Никога нема да му се врати,
а старац чека, пролазе сати,
ниже се ланац дуг;
нада се мачку, славном ловцу,
рибару смјелом и морепловцу,

бјеше му вјеран друг.

I

Старац и мачак, о, пуста туго,
у тврдој кули живјели дуго,
кретали у лов у ноћи свјеже,
у залив тихи спуштали мреже,
бродили морем до зоре сјајне,
сазнали многе његове тајне.

Знали су зашто море се љути,
знали шта мисли и када ћути,
читали његов мук.

Знали су узрок његова гњева,
кад страшну пјесму освете пјева
из тешке буре хук.

Док вријеме зими поспано тече
и старој кули прилази вече
носећи сиви вео,
крај мале пећи, вреле и будне,
старац је приче причао чудне,
а наш је мачак прео.

Причо је старим потмулим басом

о доброј риби са људским гласом.

На коме мору, познато није,
уз оток неки залив се крије,
од страшних бура спас;
у њему живи рибица лијепа,
рибица мудра, злаћаног репа,
у ње је људски глас.

Кад обноћ бура на мору дува
и моћан талас у лађу грува,
грми у мраку слијепом,
рибица добра морнаре зове
у тихи залив нек журно плове,
свијетли им златним репом.

Кад би у залив бацила срећа
рибара чичу погнутих плећа,
старост га брзо мине,
рибица дође, не треба звати,
одмах му снагу и младост врати,
док само репом сине ...

О доброј риби што чуда твори

слушао мачак, око му гори.
Протиче вече и ватра пламти,
а мачак причу старчеву памти.

II

Године горе ко тиха свијећа,
рибару старом свијају плећа,
снага се топи, око се мути,
времена тешка старина слуги.

Мрежа му тешка, весло још теже,
вјетар га сваки хладноћом реже,
с пријетњом се море гиба.
Узалуд зову даљине драге,
старини тужном нестало снаге,
све му је мање риба.

Заплака старац за ноћних сати:
„Младости моја, врати се, врати!“

Плакао рибар, а мачак слуша,
жао му старца, боли га душа,
тешку му тугу блажи:
„Мачак ће поћи — тако је рек’о —

рибици доброј, тамо далеко,
да твоју младост тражи.“

Поскочи мачак чило и ведро, на малој
барци подиже једру
и скиде шешир свој:
„Наћи ћу гдје се рибица крије,
донијети младост што могу прије,
чекај ме, старче мој!“

Путује барка ко лабуд бијели,
на прамцу Мачак, капетан смјели,
пажљиво стражу стражи.
Мачак се морем незнаним скита,
незнаној земљи у сусрет хита,
рибицу добру тражи.

Обишла барка, сијекући вале,
чудесне земље, отоке мале,
шарени цвјетни рај,
стигла до шуме гдје удав спава,
тамо гдје чујеш тигра и лава,
великих звијери крај.

Капетан Мачак на барци лакој
за рибу пита у земљи свакој,
вјечно га нада кријепи.
Гдје год стиго, неко би рекô:
„Рибица добра живи далеко,
напријед, морнару лијепи!“

И најзад Мачак, побједник мора,
стиже до земље ледених гора,
у крај сурове климе.
Тамо га сретe с бјеседом красном
чудан господин у фраку масном,
пингвин, министар зиме.

На крају пингвин такође рекô:
„Рибица добра живи далеко,
још имаш много прећ.
Нека ти барка још брже лети,
и кад је нађеш, мене се сјети,
па ми донеси пећ.“

У зору Мачак заплочи даље,
пингвину поздрав са барке шаље,
весело капа маше.

Напетог једра барчица јури,
у сусрет киши, олуји, бури,
прамцем капљице праше.

Небо се мрачи у руху мрком,
олуја силна долази трком.

Док вјетар водом бразда и рије,
над малом барком галеб се вије,
познаје бурне дане,
види Мачак у пропаст лети,
па, оштро виче:
„Потоп ти пријети,
врати се, капетане!“

Не слуша Мачак, већ кличе жарко:
„Повратка нема, напријед, барко,
рашири једро-крило!
Нек вјечна младост побједу слави,
борим се за њу ко јунак прави,
таквих је увијек било!“

Док бурно море около јечи,
капетан чује старчеве ријечи,

тужаљку друга драга,
прати га шапат из ноћних сати:
„Младости драга, врати се, врати,
давно ме изда снага.“

Сјети се Мачак старине драге,
па јури напријед са више снаге,
вјетар га пјеном пљуска.
У љутој бури лађица-чигра
на гриви вала помамно игра,
лагана ломна љуска.

Облаци језде, страхота сама,
барчицу малу захвати тама,
за громом ори гром.
У густом мраку без једног зрачка
однесе бура барку и Мачка
у дивљем трку свом...
На небу зора јавља се сива,
по мору капа Мачкова плива.
Пусто је на све стране ...
Тужно се јутро над водом рађа.
Куд ли је твоја отишла лађа,
јуначки капетане?!

III

У кули старој фењер гори,
пламен се жути са тамом бори,
на море баца зрачак.

Уз прозор ћути старина сиједа,
тужна ока пучину гледа,
да ли се враћа Мачак.

Вечери једне, у сутон меки,
до куле чамац доплови неки,
у њему дечак вिति
срдачно руку старини пружи:
„Рибару добри, више не тужи,
ја ћу ти младост бити!

Шаље ме теби с поруком лијепом,
рибица добра са златним репом
да унук будем твој,
и да ти младост замијеним,
на тешкој барци у лову смијеним,
да с морем водим бој.“

Чуди се старац дугачке браде:
„Откуда риба за мене знаде?“

„Рибица добра на мору јужном,
нашла је капу с поруком тужном
и на њој крви трачак:

„Јуначки гинем у бури, знајте,
старини моме замјену дајте!

Поздрав!

Капетан Мачак.“

.

Од тога дана, за Мачком другом,
плакао старац дуго и дуго ...

Па ипак, нада трајно се гаји:
из куле старе свјетиљка се сјаји,
док тама свуда влада.

А тик уз окно рибар се свио,
угасла ока, обневидио ...

Вјечно се Мачку нада ...

ШУМСКЕ БАЈКЕ

ЈЕЖЕВА КУЋА

СЛАВНИ ЛОВАЦ

По шуми,

широм,

без стазе,

пута,

Јежурка Јежић,

поваздан лута.

Ловом се бави

обноћ

и обдан

с триста копаља

наоружан.

И вук,

и медо,

па чак и — овца,

познају јежа,

славнога ловца.

Јастреб га шује,

вук му се склања,
змија га шарка
по сву ноћ сања.
Пред њим,
дан хода,
шири се страва,
његовим трагом
путује слава.

ЛИЈИНО ПИСМО

Једнога дана,

видели нисмо,

Јежић је,

кажу,

добрио писмо.

Медено писмо,

причао меца,

стигло у торби

поштара зеца.

Адреса кратка;

ал се разуме:

„За друга

Јежа

На крају шуме.“

У писму пише:

„Јежурка,

брате,

сањам те често

и мислим на те.
Ево ти пишем
из камењара
гускиним пером.
Дивно ли шара!
Доћи на ручак
у моју логу,
пожури само,
не жали ногу.
Са пуним лонцем
и масним брком
чекаћу на те,
пожури трком.
Нежно те грли
медена лица
и поздрав шаље
твоја

Лисица.“

Јеж се весели:
„На гозбу,
вели,
ту шале нема,
хајд да се спрема.“

Јежурка Јежић
лукаво шкиљи,
прегледа бодље
и сваку шиљи.

„Ако би успут
дошло до боја,
нек буде спремна
одбрана моја.“

КОД ЛИЈИНЕ КУЋЕ

Сунчани круг се

у зенит дигō
кад је Жејурка
до лије стигō.

Пред кућом-логом,
каменог зида,
Јејурка Јејић
свој шешир скида,
клања се,
смешка,
кавалир прави,
бираном фразом
лисицу здрави:

„Добар дан,
лијо,
врлино чиста,
клањам се теби

са бодља триста.
Нек перје петла
краси твој дом,
кокош нек седи
у лонцу твојом!

Гускино крило
лепеза твоја,
а јастук меки
паткица која.
Живела вечно
у миру,
срећи,
никада лавез
не чула псећи.
И још ти ово
на крају велим:
ја сам за ручак
трбухом целим!“

Отпоче ручак
чаробан,
бајни.
И јеж,

и лија
од масти сјајни.
Јело за јелом
само се ниже,
Јежурка често
здравцу диже:
у здравље лије
и њене куће,
за погибију
ловчева Жуће.

Ниже се ручак
четворосатни,
затегнут трбух
ко бубањ ратни.

НОЋ

Е во и ноћи

над шумом целом
надви се сутон
са модрим велом.

Промакне само
лептирић који
и ветар ноћник
листова броји.
Утихну шума,
нестаде граје,
мачака дивљих
очи се сјаје.

Скитница свитац
светиљку пали,
чаробним сјајем
путању зали.

А сова хукну
свој ратни зов:

„Држете се,
птице,
почиње лов!“

РАСТАНАК

Ј
ежић се диже,

њушкицу брише.

„Ја морам кући,

доста је више.

Добро је било,

на страну шала,

лисице драга,

е, баш ти хвала.“

„Моја је кућа

чврста ко град,

преноћи у њој.

Куд ћеш сада?“

Тако га лија

на конак свраћа,

а јеж се брани

и одвраћа:

„Захваљујем се
позиву твојем,
ал ми је дражи
мој скромни дом!“

„Остани, куме“ —
лија све гуче,
моли га,
зове,
за руку вуче.
Ал јеж,
тврдоглав,
оста при свом.

„Дражи је мени
мој скромни дом!“
Шуштећи шумом
јеж мери пут,
кроз грање месец
светли му жут.
Иде јеж,
гунђа,
док звезде сјају:

„Кућицо моја,
најлепши рају!“

ПОТЕРА

О стаде лија,

мисли се:

„Врага,

што му је кућа

толико драга?

Кад Жежић тако

жуди за њом,

биће то,

богме,

богати дом.

Још има,

можда,

од перја под,

печене шеве

красе му свод.

Та кућа,

веруј,

обиљем сја.

Поћи ћу,

крадом,
да видим, ја.“

ВУК

П
ожури лија,

нечујна сена,
паперје меко
нога је њена.
Док жури тако
уз гробни мук,
пред њом,
на стази,
створи се вук.

„Грррр,
куд журиш,
кажи-дер ловцу;
можда си,
негде,
пронашла овцу?“

„Идем да дознам
лија све дува —

зашто јеж кућу

толико чува.“

„Ех, кућа,

трице! —

вели вук зао.

Та ја бих своју за јагње дао!

Поћи ћу с тобом,

јер волим шалу,

хоћу да видим јежа —

будаду!“

МЕДО

Док јуре даље

брзо ко стрела,
срете их медо,
пријатељ пчела.

„Сумњива журба —
медо их гледа —
можда сте нашли
језеро меда?“

„Не, него машту
голица моју
зашто јеж воли
кућицу своју.“

„Кућица, глупост!
Моје ми њушке,
своју бих дао
за гњиле крушке.

За сатић меда
даћу је сваком! —
говори медо
на јелу лаком. —
Поћи ћу с вама,
јер волим шалу,
хоћу да видим јежа —
будаљу!“

ДИВЉА СВИЊА

С ве троје јуре

ко дивља река,

одједном —

ево —

каљуга нека.

Дивља се свиња

у њојзи бања,

поспано шкиљи

и — јело сања.

„Хр-њи, јунаци,

сумњива трка,

негде се

ваљда,

боговски крка?!“ —

поскочи свиња,

лавина права,

а вук јој нато

објашњава:

„Тражимо разлог,
блатњава звездо,
зашто јеж воли
рођено гнездо“

„Рођено гнездо!
Тако ми сала,
за пола ручка
ја бих га дала!
Поћи ћу с вама,
јер волим шалу,
хоћу да видим јежа —
будаљу!“

ПРЕД ЈЕЖОВОМ КУЋОМ

Сви јуре сложно

ка циљу свом,
куда год прођу —
прасак
и лом!
Пристигли јежа,
гледе:
он стаде
крај неке старе
букове кладе.

Под кладом рупа,
тамна и глува
простирка у њој
од лишћа сува.
Ту Јежић уђе,
плива у срећи,
шушти и пипа
гдје ли ће лећи.

Намести кревет,
од педља дужи,
зевну,
па леже
и ноге пружи.
Сав блажен,
срећан,
ниже без броја:

„Кућицо драга,
слободо моја!
Палато дивна,
дрвеног свода,
колевко мека,
лиснатог пода,
уверк ћу веран
остати теби,
низашто ја те
мењао не бих!
У теби живим
без бриге,
страха
и бранићу те
до задњег даха!“

ТРИ ГАЛАМЦИЈЕ

Медвед и свиња

и с њима вуја
грмнуше громко —
права олуја:

„Будало јежу,
бодљиви соју,
зар тако цениш
страћару своју?!

Колиба твоја
права је баба,
кров ти је труо,
простирка слаба.
Штенара то је,
тесна,
и глува,
сигурно у њој
имаш и бува!

Кућицу такву,
хвалишо мали,
за ручак добар
сваком би дали!“ —
рекоше тако
њих троје, љути,
док мудра лија
по страни ћути.

ЈЕЖЕВ ОДГОВОР

Д
иже се Јежић,

делија стара
галамџијама
одговара:

„Ма какав био
мој родни праг,
он ми је ипак
мио и драг.
Прост је и скроман,
али је мој,
ту сам слободан
и газда свој.
Вредан сам,
радим,
бавим се ловом
и мирно живим
под својим кровом.
То само хуље,

носи их враг,
за ручак дају
свој родни праг!
Због тога само
вас троје,
знате,
честите куће
и немате.
Живите,
чујем,
од скитње,
пљачке
и свршићете
наопачке!“ —

То слуша лија,
па суди здраво:

„Сад видим и ја,
јеж има право!“

То рече, клисну
једном ћувику,
а оно троје

дигоше вику:

„Јеж нема право,
на страну шала;
а и ти,
лијо, баш си будала!“

КРАЈ

Ш та даље беше,

какав је крај?

Причаћу и то.

Послушај!

Крвника вука,
јадна му мајка,
умлати брзо
сељачка хајка.

Трапавог меду,
ох, куку,
леле,
до саме смрти
изболе пчеле.

И дивља свиња
паде ко крушка,
смаче је зимус

ловачка пушка.

По шуми,

данас,

без стазе,

пута,

Јежурка Јежић

лови и лута.

Вештак и мајстор

у послу свом

ради и чува

рођени дом.

ПРИЧА ДУГА О ЧЕТИРИ ДРУГА

М агарац у гесе био,

знојио се и радио,
све док није остарио.

Кад одједном,
једно вече,
газда рече:

„Стар ми Сивко,
зла му мати,
сјутра ћу га
уцмекати

и зовнућу

Једног старца,

да одере

мог магарца.“

Сивко миче увом живо,
сав разговор прислушкивѐ,
па му дође врло криво.

„Радио сам

преко мјере,
мјесто плате,
он ме дере.
Гледај газде,
гле невјере,
меса му се
пси најели.
Бјежим одмах
у свијет бијели.“

Скочи Сивко,
па на врата,
маглу хвата.
Лута шумом,
вјетар хучи,
а на пању
нешто чучи,
очи сјајне,
поглед плах.
Ухватио Сивка страх.
„Ко си,
казуј,
страх ме таре,
непознати

шумски царе?
Не ударај
на магаре!“
Непознати замаука
И сави се попут лука.
„Ја сам мачак
Цицибан,
јурих мише
сваки дан;
пред приликом
мојом мрком,
бјежали су
миши трком
и клели се
мојим брком.
Кад остарих,
газда каже:
— Убићу га!
— О, гле враже! —
хватам дим,
нећу више бити с њим.“

„Невоља нас иста здружи,
хајде са мном,

корак пружи.“

Иду преко свијета бијела,
дођоше до једног врела,
кад крај воде

чудан гост
неку стару глође кост.

„Побратиме зубати,
одакле нам идеш ти?“

А побратим чудно режи,
ал не бјежи.

„Далеко је моја кућа,
ја сам главом

овчар Жућа,
ноћни стражар
као ћук,
познаје ме

сваки вук.
Служио сам газда — Раду,
био сам му чувар стаду,
кад остарих,

нема лијека,
он ме хтједе
да уцмека.

Шта ћу, куд ћу,
гледај муке,
па побјегох
у хајдуке.“

„Невоља нас иста здружи,
хајде с нама,
корак пружи.“

Иду, иду,
кад на грани,
нешто чучи,
море мани,
ни у сну се то не снило:
страг лепеза,
напријед шило!

Ни једноме не би мило!
Повикаше сви у мах:
„Ко си,

казуј сад одмах,
јер нас грдно хвата страх!
трнци плазе,
у пете нам
срца слазе!“
Непознати на ту вику
гласно викну:
„Кукурику!
Ја сам пијевац Мамузар,
кокошију свију цар,
ал сам сада сасвим стар;
хтједе газда да ме коље,
не дадох се драге воље,
измакох му већ из руке,
па побјегох
у хајдуке.“

„Невоља нас иста здружи,
хајде с нама
корак пружи.“

Четир друга, среће лоше,
у планини омркоше,
Мамузар је, тужна лица,

био напријед извидница,
попео се на јелику,
па повика:
„Кукурику!
У планини,
 недалеко,
видим, браћо,
 свијетло неко;
колиба је
 или село
ту ће бити што за јело.“

Сви викнуше:
„Доље слази,
према свијетлу
 напријед гази!“

Пришли свијетлу,
 гледај чара,
ту колиба
 стоји стара,
кроз прозор им поглед иде,
имали су шта да виде:
унутра

крај софре fine,
сједе четир
газде њине,
па се часте,
брке масе.

Први газда кваси гушу,
за Сивкову пије душу;
други газда зубе чачка,
напија за покој мачка;
трећи лоче вино вруће,
за упокој вјерног Жуће,
а четврти,
лола стара,
све за душу Мамузара.

Док удариш длан о длан,
четир друга створе план.

Под прозор је
Сивко стао,
на њ се Жућа
успентрао,
на Жући се

мачак кочи,
а на мачка
пијевац скочи,
па дрекнуше
сви у глас:
„Драге газде,
ево нас!“

Као труба
Сивко њаче,
пијевац громко
кокодаче,
Жућа вије
као вуче,
а Цицибан
мијауче.

Страшна језа газде хвата,
натискоше сви на врата
као да је пукџ гром,
потрчаше снагом свом,
све по шуми стоји лом.

Смјестише се четир брата:

Жућа леже
иза врата,
мачак чучну
уз огњиште,
Сивко пред праг,
на ђубриште,
а Мамузар,
као очи,
на високу греду скочи.

Када газде мину страва,
рече Раде,
мудра глава:

„Идем крадом извидити
шта би оно могло бити.“

Иде Раде
као сјена,
види:
ватра угашена,
ал мачкове сјаје очи.
„Шта је ово?“
газда крочи,

ал у грлу ријеч му запе,
зграбише га оштре шапе,
оштрије су него коса,
згулише му пола носа.

Дрекну газда,
маглу хвата,
у том Жућа
иза врата,
отисну се
као бура,
откиде му
пола тура.

И Мамузар
с греде скочи,
једва газда
спаси очи,
док магарац,
ватра сама,
распали га
копитама
и још њакну,
врло љут:
„Драги госо,

срећан пут!“

Викну Јова

њима трима:

„Браћо,

ватру табанима,

бјежмо брзо

у наш крај,

у колиби

има змај!“

Незахвалне гесе тако

прошле зло и наопако.

ХРАСТ И ТРН

Живели, тако,

веома давно,
пре триста лета,
у доба славно,
на крају света
један црн
трн,
свака му част,
баш поред пута,
а поред њега,
уз ноге брега,
старина храст.

Ширећи гране
старина храст
срећан је био
и сунце пио,
журно,

у сласт.

А кад би стигло

невреме бурно

и ветар худ,

ветар зао,

када се драо,

он би шкрипао:

„Не буди луд!

Та зашто вичеш,

звиждиш и псичеш

ко нека гуја,

чуди се свак?

Ја се не бојим

бура, олуја,

борим се храбро,

силан

и јак.“

А када лети

сунчана жега

са свију страна

легне врх грана,

прљи га свега,

храстова сена
на земљу слети,
на трн се свије,
по њему леже,
чува га,
крије,
док сунце жеже,
до првог дашка
вечери свеже.

А трн,
црн, зао,
именом Ћира,
пун оштрих бодља
ко дивља ружа
свакога дира,
све руку пружа,
тај не да,
богме,
никоме мира.

Наиђе јагње
отуд од села,
лопта, сва бела,

мекога руна,
а Ћира њега
очупа свега;
ко снег се бели
на трну вуна.

Опет,
пред вече,
иде говече,
озбиљан корак
и око тужно,
кад опет Ћира,
дериште ружно,
крајичак шчепа
китњастог репа
и зачас:
фрк! —
начини себи
длакави брк.

Сутрадан,
опет,
трн,
као запет,

ухом се пита:
„Чуј ем копита ?“
Њи-њи Кобилић
то путем граби,
а трн и њега
па за реп
зграби!
„Ти немаш
вуне,
ал дај ми
струне,
на ветру Ћира
хоће да свира.“
Прође и сељак,
старина нека,
напола глух,
а Ћира њега
цап! —
за кожух.

„Не дирај, враже!
— старина каже —
Види, будале!
Та мени,

старцу,
није до шале.“
Не слуша Ћира
што старац прича,
већ виче,
прети:
„Дај кожух чича!
Ја сам чиновник
старога лика,
сакупљам порез
од пролазника.
Никога тако
не пуштам лако.
Ја сам строг,
знате,
сви мени плате.“

Застаде чича,
нешто се сети,
чело се
мрешка,
а брк се
смешка,
док Ћира прети.

Брзо ће чича
да му се свети.

„Гле,
кад си тако
чио и вредан,
строг и уредан,
брајкане мио,
ти би мени
послужио.
Провалише ми
коњи ограду,
кроз рупу прођу,
ливаду краду.
Узећу тебе,
пакосни зверу:
ограду чувај,
запуши деру.“
Потеже чича
секиру тупу:
фикара-фик! —
посече Ћиру,
запуши рупу.

„Ево ти,
Ђиро,
службе при руци,
буди ми спреман,
права пушка,
чим пође њушка
у ливаду,
слободно чупај,
боди
и вуци.“

Тако се Ђира,
грабљивац,
смири,
пакосним оком
из рупе вири,
а бодље спремне,
све стрела сува:
опасан стражар
ливаду чува.

А храст се шири,
пушка,
шумори,
док сунце пржи,

пали
и гори.
По пустом друму
сена пуже,
прекорно шапће:

„Еј, Ћиро,
друже,
да ниси био
тако зле воље,
било би боље.
Ја бих те чуво,
у својој сени.
Је л тако,
реци?!
А сад се,
богме,
на сунцу пеци.
Ти што се туђом
невољом сладиш
бар сада посо
користан радиш.
Ливаду штитиш,
то није шала,

кад чича дође,

рећи ће:

Хвала!“

У ПРВОМ СНИЈЕГУ

И з магле,

сиве
и бијеле,
први се снијежак роји,
под стрехом
ћути врабац,
поспано
пахуље броји:
Једна,
још једна ...
триста ...
хиљаду —
поплава права!
Кад би све биле перје!
Доста ...
баш ми се спава ...“
.....

Заспао врабац,
а снијежак,
ипак —
и даље лијеће,
бескрајна ливада цвјета,
прекрасно,
зимљиво цвијеће.

Ево,
трагови иду,
читава збрка,
сплет,
пољаном,
по снијегу првом
прошао чудан свијет.

Овуда — ево —
видиш,
јутрос,
у освит дана,
прошла је,
важна и тешка,
гракћући, —
госпођа врана.

А за њом,
корака лака
и дугог репа —
сврака.

Подаље мало
видимо
један траг,
збуњен,
плах,
прошао туда неко
носећи —
голем страх.
Његове стопе знају
одрасли,
ловци,
дјеца:
то је траг —
зеца.
Одједном,
за трагом зеца,
гле,
нове шапе журе,
изгледа —

зеца јуре.
Скокови иду равно
од прве сеоске куће,
то је траг старог ловца
и буволовца —
Жуће.
Жућа —
ловачка звијезда стара —
нема му пара.
Гледајте,
поред воћара,
гдје ћути погнуто грање,
путују
велике стопе,
поред њих —
стопе мање.
То су опанци прошли
старога дједа Вука;
у школу,
по снијегу првом,
одвео —
свог унука.

А путем —

трагова много,
ко да им погоди број,
прошао
начелник Стево,
провео
моћан строј.
Далеко одмакли нису,
чујеш,
још труба свира.
Ах, то је,
чик, погоди! —
Подмладак пионира!

Најзад,
за једним трагом,
просута
пера свијетла;
прошао
мудријаш лисац,
однио —
бабина пијетла.

ПУТ НА КИЛИМАНЦАРО

(КИЛИМАНЦАРО, АФРИЧКИ БРИЈЕГ:

ПРИ ДНУ ЈЕ ЖЕГА, ПРИ ВРХУ СНИЈЕГ)

Једнога снијежног дана

три се другара сложе

да пођу на далек пут:

слонче од порцулана,

мајмун од сиве коже

и лав од вуне, жут.

Зима им дојади јака

и сила Симе дјечака.

Жали се такав лав,

тужан, очупан сав:

„Страшна је, каже, зима,

кад стегне снагом свом,

а још је гори Сима,

бије нас — као гром!“

Мајмунче за њим рече:

Африка, топли крај,

гдје врело сунце пече

нама је завичај!

Африка зове нас,

нама је тамо спас,

другови, сви у кас!“

Весело слонче труби:

„Хајдмо у гнијездо старо!

Бјежмо од људи грубих!

Правац — Килиманџаро!“

И једног зимског дана,

док се пахуље множе,

на далек пођоше пут

слонче од порцулана,

мајмун од сиве коже

и лав од вуне, жут.

Ишли су тако право,

гором, за дивљом козом,

равницом, журним ходом,
низбрдо стрмоглаво,
некад се труцкали возом,
а негдје љуљали бродом.

Мајмун је збијао шале,
ту му не треба смијене,
па је весело било
до саме ноћи снене.

Лав је чувао стражу
ноћу, будан и љут,
а слон је трубио силно:
„Склањај се, правите пут!“

Најзад се дигоше увис
око њих вјетар свира,
путују изнад гора
на змају од папира,
на змају чудних шара
у правцу Килиманџара.

Најзад — спазише брдо
високо, под снијежном капом.

„То ти је Килиманџаро,
кунем се главом и шапом!“
повика мали лав
од среће блистав сав . . .

Данас под ноћним бријегом
где бујан живот ври,
понекад сретнеш, кажу,
чудне звијерчице три.
Видиш их зором раном,
дању, у сутон тих:
никог не лове оне,
нит ико лови њих . . .

А код нас мећава гуди,
завија, чуда ствара,
док мали Сима сања
шуме Килиманџара.
Сања и у сну гледа
афричке тајне путе,
на њима слонче, мајмун
и лав од вуне жуте.

ДЕДА ТРИШИН МЛИН

КОД СТАРОГ МЛИНА

Чим очи склопим, ја одмах видим

и поток Јапру, и врба ред,
ево и млина препуног лупе
и пред њим Триша, старина сед.
Око тог млина проскитах давно
детињство своје незаборавно . . .

.

У тихом склопу између брда,
испод јавора, у шуму лаком,
клобуча извор, студен и бистар,
и поток брза сребрном траком.
Гргољи вода кроз дивљу папрат . . .
Ту ти се рађа весела Јапра.

Поток-јаренце скаче и ђипа,
на миру није ни једног трена,
по њему игра сенка од врба,
блиста и трепти одећа-пена.
Брзицом оштром ко муња шибала

пастрмка смела, ватрена риба.

Подно брегова зараван мала,
ту Јапра није поточић више,
стрмоглав јури у бадањ уски:
ево ти млина старине Трише.
Лудује точак, весела чигра,
вртоглав танац речица игра.

Ех, чудна млина, шта да ти причам,
стотину лета и више има,
брвана белих, а крова сива,
завијен маглом брашна и дима.
Поваздан тутњи, плуска и лупа:
уклето место ђавољег скупа.

А чича Триша, господар млина,
старина сваком драга и знана,
прекрасне ћуди, с навиком чудном:
свађа се с мачком свакога дана.
Кад вика јекне над бучном водом,
лукав се пацов смешка под водом.

„О, лењи Тошо, носачу бува,

крај ће ти бити тужан и мрк,
реп ће ти миши однети, слутим,
а нека птица у гнездо брк.
Пропашћеш једном без трага, гласа,
у ропству паса!“

А Тоша жмирне и снено каже:
„Не бери бриге, слободно дремај,
препусти мени бригу о репу,
па рибу лови, ручак ми спремај.
Са мало речи, без много буке,
скувај ми данас чорбу од штуче!“

„Од штуче чорбу! — старина виче,
на ноге скаче с великом буком.
— Ако ти спремим, брка ми мога,
опанак свој ћу појести с луком!
Нећу да ловим, нећу да спремам,
милости немам!“

Па ипак чича крену се крадом
крај врба старих, познатим путем,
логору рибљем, дубоком виру,
тамо се смести с дугачким прутом.

Удицу баци и викну: „Хоп!“ —
Па за трен-за два — заспа ко топ.

Крај млина, дотле, кроз густу траву,
пријашко неки, орошен сав,
тихо се шуља, подигну уво,
па истом лане опрезно: „Ав!
Нада ми блиста, весели трачак,
баш ће ми данас платити мачак!“

Шуњало тајни главом је Жућа,
краде се, гунђа: „Мачак је мој!“
А кад је стиго домак млина,
из траве скочи, залаја: „Стој!“

Прену се Тоша у сну затечен
и само дрекну: „Сада сам печен!“

А чича Триша, нагнут над виром,
безбрижно хрче ко у свом дому
а сања санак, чудан и смео:
како уз Јапру јаше на сому.
Мамуза рибу и лулу чачка.
„Пожури, коме, чека те мачка!“

Наједном Тоша допаде трком,
у крило чичи лупи ко врећа.
„Помагај, стари, ако си другар,
долази, ево, најезда псећа!“
Поскочи чича, престрашен вас,
па истог трена у воду — пљас!

Промочен чича по води лупа,
ко би се у сну надао томе,
па очи бечи и громко виче:
„Што си ме с леђа збацио, коме?!“
Најзад му мачак додаде реп
и чичу спаси. Ала је леп!

Дуго су Триша и мачак Тоша
по густој трави тражили Жућу,
трљали шаке, оштрили канџе,
спремали куму попару врућу.
„Платиће лопов!“ — клели се брком,
ал мудри Жућа заждио трком.

У млину тако свакога дана
цумбус је неки, одмора нема,

ту су ти Триша, мачак и Жућа,
све један другом подвалу спрема.
Преваре неког, уводу свуку,
неког истуку . . .

Најлепше ту сам провео дане,
понекад, богме, скоро настрадаћу,
истина све је о чему причам,
сваком јамчим главом и брадом.
И још од Трише и других чича
каквих се само наслушах прича!

.

Затворим очи и одмах видим
Јапру и шуме, неба језичак,
и млин, и Тришу, Тошу и Жућу,
у псећем репу повелик чичак.
У томе друштву проскитах давно
детињство своје незаборавно . . .

ГВОЗДЕНИ САВЕЗ

Муња над Јапром облаке шиба,

ватрене рибе блесак,
камџија врела небом се сплела,
сад ће се чути тресак.
Шапуће ветар, грома се боји,
врбама старим листове броји.

Облак се шуља, долину целу
прожима мрзлим дахом,
дâљи без краја, препуне сјаја,
засипа модрим прахом.
Испод олујног мркога гуња
све се праћака рибица муња.

Лагашан ветрић под врбе зађе,
копреном игра лаком,
запао мачак у сан дугачак,
прође му језа длаком.
Прену се Тоша и очи брише:

„Брка ми мога, ево нам кише!“

Светлица оштра небеса креше,
облаке модре пара.

Пожури, Тошо, потоп је дошћ,
брже, скитницо стара!

Не мрдај брком, не жмиркај оком,
олуја иде, напредуј скоком!

Кроз траву мачак окретно жури,
промиче стазом уском,
а за њим киша уз поље шиша,
засипа њиве пљуском.

Умаче Тоша, задихан, љут,
сакри се деди под широк скут.

У исто време ево и Жуће,
шуља се као зверка,
крај воде вреба, упорно кеба
јазавца, кума Ждерка.

Ваздан га тражи весели друг,
иште му неки прастари дуг.

Пови се врба, заигра листом,

откри се небо сиво,
долети чапља и прва капља,
пред Жућом блесну живо.
Трже се ловац као од гује:
„Спасавај кожу, ето олује!“

„Куда би, шта би?!“ — Жућа се пита,
видокруг мери смрачен,
па јурну млину, кроз врата сину
као из топа бачен.
Покоран, миран по први пут
скромно се сакри под Тришин скут.

Два љута борца под истим кровом
седе здесна и слева,
фркћу и реже, хрбате јеже,
а око муњом сева.
Још тренут само, па урнебес,
почеше дивљи ратнички плес!

Истога трена заигра муња,
планула снагом свом,
просу се блесак, а за њим тресак,
удари моћан гром.

Легоше на под од пусте страве
Жућа и Тоша, глава до главе.

Од луда страха промуца Жућа:
„Ти си ми, Тошо, брат!
Громовете чујмо, па савез кујмо,
нек ђаво носи рат!
Док сунца сија и један трачак
другови биће псето и мачак.

Толико пута рибу ти отех
у свом налету грубом,
варка те многа и брза нога
спаси пред мојим зубом.
Било па прошло, нек буде мир,
секиру ратну бацам у вир!“

А Тоша вели: „Другару Жућо,
прихваћам предлог твој,
у овом крају сви нека знају,
савезник ти си мој.
Нека наша љубав расте и цвета,
вечито иста, безбројна лета!“

А деда Триша заклетве слуша
и само гунђа: „Ето,
под мојим кровом, у млину овом
заволи мачак псето!
Гвоздени савез,
вели вам Триша,
трајаће дуго — као и киша!“

Умину облак, ведрина сину,
на Јапри вал се мрешка,
капљица блиста са сваког листа,
видокруг плав се смешка.
А сунце врелу поплаву просу,
врбама суши зелену косу.

Изиђе Жућа, на сунце шкиљи,
смешка се сваком зрачку,
па онда вели: „Питам се, је ли,
шта ли то рекох мачку?
Тако ми репа и мудре главе,
бунцџо сам нешто, шашав од страве!“

А мачак Тоша бркове глади,
годе му зраци врући

и све се чуди: Чусте ли, људи,
савезник постах Жући?
Боље је ући у лављи кавез,
него са псетом правити савез!“

Одједном Жућа показа зубе,
погледа мачку мрко:
„Држи се, Тошо, лоше си прошђ,
уговор наш је цркђ!“
Само што рече избечи очи
погрби леђа, на мачка скочи.

Хитар је Тоша, нема му мане,
на ватру личи живу,
па за трен ока и у два скока
уз врбу стругну криву.
Вири одозго и злобно рече:
„Попни се, Жућо, риба се пече.“

Пред млином стоји дедица Триша:
„Остадох опет сâм.
Савеза јака у два лудака!
Како их није срам?!
Кад киша дође следећи пут,

опет ће оба под чичин скут.“

.

Шумори Јапра, шибају рибе,
сунчани тече дан,
под врбом Жућа, на врби Тоша,
смишљају ратни план.

ВЕЧИТО ЛЕТО

Високе трске зелена ђуба

њише се покрај реке.

Мочвара ту је, завичај драги

грлатог жапца Креке.

Ту Креко води весели хор,

слуша га месец одозгор.

Јутром се роса са трске круни,

за капљом бљесне капља,

заплови патак водама сјајним,

корача важно чапља.

Понекад стакло мочваре мирне

лептирић модар крилима дирне.

У касну јесен кад магле спусте

над поља мртви вал,

из даљи сиве севера хладног

у госте дође ждрал.

Спусти се доле, зашуми трска,

ледена скрама на води прска.

Жалосно ветар у трсци шуми
и зимска туга расте,
а ждрала пита осамљен патак:
„Да ли ћеш стићи ласте?
Одоше оне у топле земље,
ваљда су прешле и Средоземље.“

До трске стиже брујање млина,
вредан је деда Триша
ту је и Жућа, сања о зецу,
а мачак сања миша.
Врти се жрвањ у сетном хуку,
облачни сати споро се вуку.

Једнога дана Жућа и Тоша
мочвари крену шетњом;
над њима облак, леден и тежак,
одише снежном претњом.
Трска се њише уз шапат благи:
свратише мало, шетачи драги.

У трсци пусто, умукли жапци,

тишина легла нема,
тек у плићаку, у води мирној,
чудноват путник дрема.
Два су другара у чуду стала.
„Погледај, Жућо, високог ждрала.“

„О здраво, мирно, делије с млина! —
ждрал се покрену сиви —
Меље ли жрвањ, шта ради Триша,
како се код вас живи?
Је ли вам добро код вашег деде,
да ли вам срце кудељу преде?“

„Шта да ти причам! — јави се Жућа —
Ево се зима спрема.
Читави свет сам прошао јуче,
радости нигде нема.
Јесења туга из магле роси,
невидљив косач пољима коси.“

„Читави свет си прошао, велиш,
зар је могуће, друже?
Прошао пешке, у једном дану,
и још те ноге служе?“

Кажи ми само, не буди љут,
Колико беше дугачак пут?“

„Од нашег млина до краја села
где стоји врба пет,
од старе шуме до врха брега
дотле се стере свет.
Ако би даље некуда макђ,
ничег нема — ја мислим тако.“

Иза тих речи путника ждрала
спопаде силан смех,
по води плеше, врти се, игра,
тресе се као мех.
Зар свет од млина па чак до врба?!
Охо-хо-хо-хо, пуче ми трба!“

„Та што се чудиш? — повика Тоша,
и већ би да га лема —
И ја сам стигђ до старих врба,
а даље — ничег нема.“ —
А ждрал ће: „Нисам из неба пао?“
„Откуда идеш, враг би те знао!“

„Слушајте, момци — птица ће мирно —
дуг сам имао лет —
дане и дане носе ме крила,
прелетех силан свет.
Ја имам, браћо, путању другу:
почетак Север, а крај на Југу.

А свет је, знате, богат и красан,
шарену има чалму,
Север му красе сребрне јеле,
на Југу има палму.
Далек је Север од леда чиста,
на Југу песак ужарен блиста.

Весело момци, дигните главе,
ведар сам, ево, и ја,
ако су овде магла и туга,
негде нам сунце сија.
Негде у свету све је зелено,
а сутра к вама пролећа ено.

Кад ваша поља завије зима,
негде је лето, знај,
мислите онда на цветне даљи,

на сунчан јужни крај.

Вечито радост по свету једри,
увер се дани враћају ведрн.“

Тако им путник весело рече

па разви крила дуга:

„Остајте здраво, Тошо и Жућо,
ја ћу у правцу Југа.

Јесени сваке ждралови, ето,
путују на југ да траже лето.“

Од ждрала оста под небом тачка,
залуд је очи траже.

А Жућа сврну на Тошу очи:

„Чујеш ли шта нам каже?“

Прену се Тоша и снизи глас:

„да није путник лагао нас?“

Ипак у души остаде искра,

роди се чежња млада:

ех, нека зиме, и нека таме,

срце нам грије нада.

Пролеће никад умрети неће,

опет ће доћи сунце и цвеће.

Од тога дана у млину старом
Тоша и његов друг
уз ватру седе, поспано жмуре,
сањају топли Југ.

А када ветра удари вал,
њима се чини — пролети ждрал.

Јесени једне, тмурнога дана,
крај млина ја сам прошо
ту ме сretoше другови стари:
Жућа и мачак Тошо.

О ждралу бајку причаху плаву,
и мени чежњом смутише главу.

Од тога дана немир ме снађе,
вечити путник постах,
ждраловим путем по свету тражим,
лето, неверна госта.

Никад га стићи, премда сам вредан,
измиче увек — за корак један.

ОГЊЕНА ВИЛА

У

глувој ноћи, у кругу млина,

мећава густа повела коло,
у пустој шуми повише млина
дрвеће цепти, само и голо.

У млину старом бугиња ватра,
лепеће пламен, трепери кућа,
уз огањ седи познато друштво:
дедица Триша, мачак и Жућа.

Старом се млину темељи тресу,
напољу воде дивови бој,
чупају букве, њима се јуре.
Има их, богме, невиђен број.

Заспао деда, малко и хрче,
док пламен шару чудесну плете:
Лептири сјајни, ватрене птице
у њему ничу, трепте и лете.

Занесен Жућа, мачак занесен,
зуре у сјајна пламена крила.
Одједном, ево, из ватре саме,
изиђе пред њих Огњена вила.

„Жућо и Тошо — тихо ће она —
умем да бајем и знам да чарам.
Замислиш само чудесну земљу
такву и такву и — ја је стварам.

Реците само шта бисте хтели,
вашу бих жељу одмах да знам.
У какву земљу да вас поведем?
Тражите само, све ћу да дам.“

Жућа и мачак поспано трепћу,
велики ловци, малена деца.
„Води нас вило — тихо ће Жућа —
у бајно царство Великог Зеца.

Зечева тамо армија врви,
све је под сивом зечијом пеном,
обучен зека одраног јури,

варен се зека смеје печеном.“

Истом ти мачак срдито скочи,
очима креше, варница киша.
„Нећемо зеца Огњена вило,
хајдмо у царство Великог Миша!

Тамо су поља од самих рупа,
пред сваком седи домаћин с брком.
Рекнеш ли само да хоћеш друштва,
мишева ево, долазе трком.“

Поскочи Жућа и громко лану:
„Живеле зеке, мишеве бриши!“
А мачак нато жестоко дрекну:
„Нећемо зеке, живели миши!“

У млину старом настаде свађа,
заори лавез и мачја дрека.
„Живеле зеке! Живели миши!“
из хошка сваког враћала јека.

Огњена вила зачепи уши,
збуни је вика и двобој луд.

„Никуд не могу да вас поведем,
кад слоге нема, узалуд труд.

Најбоље да се сложите лепо
и прекинете препирку дугу,
маните зеца, пустите миша,
тражите земљу, ал неку другу.“

Нато ће Жућа: „Радо ћу поћи
у неко царство где се не пости,
где чува стражу печено прасе
пред царским двором од самих кости.“

„Врагу ти кости! — дере се Тоша —
Мрзим их више од Креке жапца.
Пронађи, вило, Сланину-царство
где риба чува печеног врапца.“

И опет свађа заори млином,
од снажне вике пламен се гиба:
„Хоћемо брда костију самих!“
„Нећемо кости, живела риба!“

Огњена вила смешка се тужно

и рече тихо у позни сат:
„И ове жеље узалуд беху,
ваша им свађа сломила врат.“

Жућа и Тоша још десет пута
шапућу жеље у сутон снен,
и десет пута жестока свађа
збриса им наде за један трен.

„Кад слога буде опет ћу доћи —
Огњена вила понови тише. —
А дотле, богме, као и досад,
живите тако код старог Трише.“

Пропе се пламен у таму крова,
обави вилу веселим крилом.
Тишина затим завлада млином
као да никог није ни било.

Истота трена чича се прену,
очи му старе лукаво сјаје.
„Јесте ли, децо, свршили причу,
спавати ваља, доста је граје.

Читаве ноћи тупите зубе,
лети вам језик у гневу љутом,
ако вас није сложила вила,
сложиће чича — врбовим прутом.

Шта ће вам царство Великог Зеца,
његова војска у силном броју?
Најбољи зека увек се нађе
када га стигнеш трком, у зноју.

А моме мачку такођер велим:
мишева царство за њега није.
Зар не знаш, Тошо, изреку стару:
Најдебљи миш се код млина крије.“

То чича рече, обори главу,
води га Санак на далек пут,
над њим, у тами, под самим кровом,
ћути, савијен, од врбе прут.

А око млина, у лудом хуку,
мећава бурно ковитлац вије.
У тихом гнезду, под стрехом самом,
врабац се врапцу под крило крије.“

Ватра се гаси. Мачка и Жућу
завија поноћ најцрњом свилом.
Понекад само канда затрепти
Огњена вила пламеним крилом.

ЗИМА

Ех, што се магла згуснути уме,

завила поља, реку и шуме,
збрисала кланац, покрила село,
читавом свету обукла бело.
Кроз маглу само, путник занесен,
берући лишће, пролази јесен.

Чуди се Жућа на прагу млина:
„Гледајте, браћо, бели се тмина!“
Мачак се Тоша не слаже с њим
и каже мирно: „Ово је дим!“
А деда Тришу спопада страх:
„Погледај свуда од брашна прах!“

Пред зору магле нестаде сиње,
покри се земља мразом н ињем,
цакле се окца неравна друма,
бисером блиста невеста шума,
па чак и месец одозго гледа,

окожуен пољем прозирна леда.

Од чуда Жућа да сиђе с ума:

„Гледајте чуда, цветала шума!“

А Тоша чеше сањиво ребро:

„Ено и поља засута сребром!“

Дедица само замишљен каза:

„Ево нам јутрос у госте мраза.“

Једнога јутра прамиња снег,

обели поља, сакрио брег,

свиле се врбе до речног руба,

на сваком жбуну памучна ћуба.

Сипа и веје са свију страна,

чује се тужно грактање врана.

Прозбори Жућа погледа сетна:

„Ох, алај сипа мећава цветна!“

А Тоша рече, сретан ко дете:

„Како ли бели лептири лете!“

Нато ће деда: „Све је то варка,

ово је зима, опасна старка!“

Студена вода под млином пљуска,

кричи у магли путница гуска,
бежи од мрзлог зимскога вала,
зове у друштво високог ждрала:
„Развијај крила, ако си друг,
крећемо ноћас на топли југ!“

Прогунђа Жућа крај топла пања:
„Дере се гуска, лисицу сања!“
Мачак се снено по врату гребе:
„Јавља се гусак, сањао тебе!“
А деда рече, мерећи кров:
„Оно је, децо, путнички зов.“

Ево и буре са Мразом дедом,
окива поток дебелим ледом,
ексере оштре пажљиво куца,
смрзнуто дрво од студи пуца.
Водопад стао, утихла бука,
гњура се у муљ зубата штука.

Жућа се чуди, ушима мрда:
„Погледај воду, постала тврда!“
А Тоша каже: „Злослутан знамен,
постала вода студени камен!“

дедица вели: „Зима је, роде,
већ ковач Север окива воде!“

Једнога јутра, по ведру дану,
окова зима на млину брану,
престаде точак жрвњем да креће,
са њега висе дебеле свеће,
ледени оклоп на сунцу сину,
престаде хука у старцу млину.

Зачуђен Жућа на прагу стао:
„Погледај млина, у сан је пао!“
А Тоша за њим повика брзо:
„Заспао није, него се смрзô!“
А деда Триша повири ван
и рече: „Пао у зимски сан!“

Текли су дани унедоглед,
на млину старом тишина,
лед, смрзла се вода, дрво и камен,
са свећа трепти плавичаст пламен,
застао жрвањ, вечита чигра,
једино ватра дедина игра.

Текла је зима, студена, дуга,
напокон ево топлога југа,
ледене свеће на точку топи,
са стреха капља за капљом шкروпи,
ојача сунце, дани се дуже,
одједном жрвањ — поче да струже.

Поскочи Жућа, повика: „Људи,
гледајте млина, ево се буди!“
И Тоша ђипи из лога уска:
„Чујеш ли воду, по точку плуска!“
А деда скочи, весео, млад:
„Устајте, момци, почиње рад!“

Разигран точак весело ђипа,
топло се брашно у сандук сипа,
деда се срећан по млину врти,
препуне вреће на леђа прти,
врти се жрвањ вртоглав,
а млин се тресе од буке сав.

Игра се Жућа, занесен, слеп,
упорно лови рођени реп,
вије се Тоша ко витак прут,

позива видру на мегдан љут,
а деда Триша задуван хуче,
ракију стару из боце суче.

И висibaба, кривога врата,
кроз снег се проби, сунца се хвата,
а ту и тамо весело сине
злаћано око јагорчевине,
падином брега, скроман и снен,
дукатом жутим осу се дрен.

Потрча Жућа, лаган и бос,
мирисом цвећа да части нос,
и Тоша креће, уз пуно славље,
да миша пита, како му здравље.
Пође и деда, запет ко пушка,
хоће да види цвета ли крушка.

Плави се небо ко шатор сведен,
одјури зима на север леден,
а наврх горе, у сами мрак,
сину још једном чудновати зрак:
остатак снега, блештав и бео,
путнице зиме подеран вео.

НОЋНА СТРАЖА

П

овише млина, у камењару,

крије се чудна зверка,
тамо ћеш наћи у јами глувој
јазавца, кума Ждерка.
Свакога лета, добро се знаде,
кукуруз дедин јазавца краде.

Грози се деда, жестоко прети:
„Тако ми мога брка,
платиће једном скитница ноћна
која кукуруз крка!
Погледај само проклетог типа,
смаза ми њиву до задњег клипа!“

А дедин стражар, весели Жућа,
грози се Ждерку глумом:
„Кад ли га једном скопам у мраку,
платиће кожом скупом!
У том је само невоља права:

он увек дође кад стража спава.“

А мачак Тоша такођер прети:

„Скуваћу Ждерку чорбу!

Нека га само у њиви видим,

однеће празну торбу!

Кад ли га зграбим у мраку слепом,

платиће, богме, главом и репом.“

Лопов се Ждерко у јами смешка:

„О, почуј, бели свете,

пазите само овога чуда,

три ми поспанца прете!

По свуноћ хрчу, а њива сама,

чува је само — ветар и тама.

Ловити Ждерка, а сањив бити,

посао узалудан,

зато се мора опрезан бити

и врло, врло будан.

За тај су подвиг екипа лоша

дедица Триша, Жућа и Тоша.“

Од свраке Брље дочуо Жућа

како се Ждерко руга,
па брзо трчи да савет тражи
код Тоше, свога друга.
Мозгају мудро читави дан,
спремају лукав ратнички план.

Лозинка паде: остати будан,
бдети читаву ноћ,
пазити оком, ухом и носом
када ће Ждерко доћ.
А чим га спазе где њивом тапа,
нека се нађе у осам шапа.

Спусти се вече, овлада тама,
зрикавац тихо зриче,
а мачак Тоша сео крај Жуће,
прича му старе приче.
Везе од прича чудесан круг,
да само не би заспао друг.

Распреда Тоша: „У неког цара
рађала златна крушка . . .“
Па истом прену и Жућу пита:

„Шта то крај реке шушка?“
„То ветар шапће! — Жућа му виче —
Не бој се ништа, већ причај приче.“

Заљубљен Жућа у бајке старе,
једну за другом иште,
а Тоша стане: „Пролази неко
нашим кукурузиштем!“
А Жућа нато: „То ветар њише
зелено перје и — ништа више.“

О цару глумом казује Тоша,
па тек што причу сврши,
упита Жућу: „Чујеш ли, друже,
кукуруз неко крши?“
„Какав кукуруз, ћути будало,
то цврчку пуче танко гудало!“

Жубори поток сребрних прича,
а Жућа, сав занесен, у себи шапће:
„Причај ми, Тошо, причај читаву јесен.
Причај по дану, вези по ноћи,
не бој се, неће јазавац доћи.“

А ево дотле лопова Ждерка,
ђаво му не да мира,
по њиви шета попреко-уздуж,
клипове зреле бира.
„Алај ћу ноћас набити врећу!
Овога хоћу, овога нећу!“

Најзад га ево код саме страже,
клизи тихо ко шајка,
напери уво, развуче уста:
„Ево се прича бајка!“
Хајдук је Ждерко и лопов голи,
а ипак приче безмерно воли.

Слушао Ждерко о жапцу Креки,
који живи у шашу,
о диву Брки, о цару Шоњи,
о лисцу Мудријашу.
Зинуо глупо и очи бечи,
побожно гута мачкове речи.

Напокон зора завесу диже,
показа освит плави,
у мирном селу, тамо за реком,

први се певац јави:

„О, кукурику, зора је, друже,
ко је у крађи, нек хитро струже!“

Ждерко се трже, погрби леђа,
у небо зирну оком.

„Ево и дана, враг је у торби,
бјежати ваља скоком!“

То рече, врећу на леђа врже,
па јурну њивом што може брже.

Застаде мачак у пола приче:

„Чујеш ли, Жућо, друже,
тако ми репа, мени се чини,
кроз њиву неко струже.

Канда је нека крупнија зверка?
Озбиљно сумњам на кума Ждерка.“

Освану јутро; ево и деде,
по њиви редом зађе,
о грдна чуда, о пуста лома,
читаву пустош нађе.

Трагови Ждерка свуда се виде,
последњи, ево, у шуму иде.

Стражари амо, на испит строги! —
срдито деда дува —
Тако ли, дакле, лопов се вреба,
тако се њива чува!
Начини Ждерко у добру мом
Косово право, покор и лом!“

И најзад, брука да буде већа,
ту је цедуља мала:
„Одлично причаш, мајсторе Тошо,
свака ти, брате, хвала.
Ја сам те слушо са пажњом правом
Кумашин Ждерко, с врећом и главом.“

Тоша и Жућа у писмо буље:
„Е, овај знање знаде,
слушао бајке читаве ноћи,
па опет — и да краде!
Права је рђа и архилопов,
а ми смо глупи ко ћуран попов!“

Од тога дана на ноћној стражи
покој царује крути,

тишина мртва, причања нема,
Тоша заливен ћути.
Очију сјајних кроз таму мерка,
кад ли ће чути лопова Ждерка.

ДЕДА ТРИШИН САН

Поток се Јапра под селом пени,

вирова безброј ствара,
уvek је нова, несташна, млада
и вечно — Јапра стара:
хучи под млином дедице Трише,
од сунца плава, мокра од кише.

Сваког је чуда видела Јапра
у свом воденом веку,
хитајућ дању, журећи ноћу
у Сану, моћну реку.
Кад би нам тога казала пола,
била би пуна четвора кола.

Негде, на пример, на старом газу
заглиби турски топ,
а након тога, столећа другог,
упаде пијан поп.
Столећа трећег, овога данас,

тамо су дигли ћуприју за нас.

А јуче, куме, шта ли се деси,
да зинеш одистински!

Бабе ће причу о томе млети
брже него жрвањ млински.

Јуче је била — не питај више —
пијанка славна млинара Трише.

Ваздан су Триша и Винко Лозић
водили пијан плес,
у старој крчми повише Јапре,
названој „Земљотрес“.

Кад Винко цврца и Триша пије,
пева се, игра, скаче и бије.

Код млина дотле скамуче Жућа,
жалосно мачак фрчи:
„Чујеш ли деду како се части,
а нама трба крчи.

Алај ме срце сланини вуче,
само је деда држи под кључем.“

Код пете чаше дедица Триша

пијано буљи очи:
столица игра, врте се чаше,
риба из лонца скочи,
љуља се земља као да броди,
купа се Месец у Јапри води.

Поскочи деда, прстима пуцну,
врти се попут тигра:
„У коло, људи, дрвеће, звезде,
почиње светска игра!
Нек лија узме за руку ловца,
нека се с вуком загрли овца!“

Ђипао деда до пола ноћи
са Винком, старим вуком,
ветар им песме звиждао дивне,
махале врбе руком.
Уморни, најзад, од теревенке
заспаше старци, ветар и сенке.

Крај саме штале дедица хрче
и сања призор луд:
извести њега у некој шуми
пред прави лављи суд.

Везан је деда, тресе се сав,
док пред њим риче гривасти лав:

„Ви ли сте Трифун, овдашњи млинар,
иначе назван Триша,
ви ли то мачка мучите Тошу
попут најгорег миша?!
Зар нисте чули, зликовче први,
мачак је лаву рођак по крви?!

Много је тужби, ко псећих бува,
на ваше срамно дело,
од вашег Тоше, доброга мачка,
вечно кријете јело:
сланину, рибу, и сир, дабоме,
и разне ствари подобно томе.

Прикане драги, доста је шале,
најзад је рачун сведен,
пошто си мачка мучио глађу,
ти ћеш бити поједен.

Параграф први, последњи став:
старог ће Тришу смазати лав!“

Следи се деда, шума занеме,
настаде страпан мук.
Одједном, с краја судијског стола,
зареза мрки вук:
„У мени, браћо, од беса врије,
пресуда ова праведна није!

И ја сам јуче добио тужбу,
жестоку, оштру, врућу:
млинар је овај мучио глађу
рођака мога, Жућу.
Гласаћу зато за нешто слично:
дедицу ја ћу појести лично!“

Премудри лисац у том се јави
испред зверињег кола:
„Нек буде право лаву и вуку,
сваком дедице пола!“
Истом ти мечка забрунда нека:
„Навали, суде, старина чека!“

Ево ти лава, разјапи уста,
а и вук скочи брже,

прену се чича, на ноге ђипи —
па се иза сна трже!
Уместо вука и страшног лава,
над њим се бечи — Винкова крава . . .
.

Никад код млина видели нису
празника тако светла,
у славу спаса од страшног суда
испекђ Триша петла.
Мачак и Жућа уз деду сели,
печеног петла заједно јели . . .

Над Јапром тако, ко црвен облак,
вечито срећа прши,
невоља свака буде и прође,
све се на добро сврши.
Тамо ни живот не буде кратак,
увек је дужи — за петлов батак.

МЛИН ЈЕ СТАО

Од рана јутра до мркла мрака

долином реке путује хука,
дане и ноћи између врба
дединог млина чује се бука.

У зелен точак с кашика десет
ту вода млазом студеним бије,
бисерни облак високо праши,
дугин се појас у њему вије.

Врти се жрвањ, зубат и тежак,
овијен лаког ветрића дахом,
водопад брашна безгласно сипи,
покрива деду памучним прахом.

Прастаре даске крова се црне,
памтећи триста и један дим,
под стрехом врабац, наравно, ћути
и још је безброј дечице с њим.

Крај самог млина, у бистру виру,
тромога клена младица гони,
кроз леден брзак пастрмка шиба
и мудра видра нечујно рони.

Пред млином раван, сунчани кутак,
трагова безброј по њему има,
ту помељари лулама диме
и коњче главом сањиво клима.

Мачак се Тоша на сунцу грије,
мије га киша сунчана врућа,
а мало даље, под врбом кривом,
у хладу чмава делија Жућа.

А млин се врти, пева и бруји,
бескрајну пређу испреда вредно,
намата клупко, огромно сиво,
на њему има столеће једно.

Да није млина с његовом хуком
поља и стазе биле би неме,
дан и ноћ постали глуви,

на своме точку стало би време.

Пролећа једног, у јутро тихо,
док златан дрен је на сунцу цвао,
млин је три пута уздахнђ тужно,
плѹснуо водом, а затим — стао.

Смирен је жрвањ још топал био
и мирисао на брашно меко.
Прену се деда, подиже главу:
„Млин је заспао!“ — тихо је реко.

Старина кожух пригрну дуги,
нешто му нагло постаде зима,
као да штеди сањива госта,
изиђе тихо, на прстима.

Дедин је радник ћутао вредни
брвана белих и крова стрма,
зелен је точак стајао мирно,
блистала само капљица срма.

Около свуда тишина пала,
само се птица огласи која,

а деда рече са тихом тугом:

„Уморила се старина моја.

Кад је почео, ко ће да памти,
и мене, богме, сећање вара,
саградише га мајстори вешти
у давно доба Пекмеза цара.

Сад је уморан како и не би,
и њему малко дремнути треба,
изамљео је разнога жита
високо брдо, до сама неба.“

И ту се деда за леђа прими,
застаде часком па ће ти рећи:
„И ја сам, канда, уморан мало,
ваљаће негде зеричак лећи.“

Полако иде дедица Триша,
простире кожух под први дрен,
па гласно зевну, а онда леже
с руком под главом, сетан и снен.

У пољу дотле Жућа и Тоша

стали, не чују са млина хук.

„Шта ли је са њим? — трже се Жућа —

Није га, ваљда, појео вук?!“

Стаде и Тоша, напери уши:

„Не чујем његов радосни бруј.

Ил је промукô ил можда спава

или је некуд побегô, чуј!“

Препуни брига другари журе,

уз ноге расту ледени жмарци,

а када стигли, повика Жућа:

„Погледај, Тошо, заспали старци!“

Жућа и Тоша силазе брзо

староме точку, у таман јаз,

нађоше тамо зачепљен бадањ,

из њега јаки не бије млаз.

„Погледај, Жућо, видим ли добро,

овде је неки упао џак?

Припреми зубе, па га извуци.

Увек се хвалиш како си јак.“

Прискочи Жућа, зубима шкљоцну,
ко да је ђаво ушао у њ,
повуче једном, цимну из пета,
извуче стари сељачки гуњ.

Истога трена провали вода,
весело точак поче да игра,
поскочи Жућа, побеже Тоша,
оба их зали несташна чигра.

А млин забруја ко никад прије,
полете жрвањ ко коњиц пропет.
Прену се деда, весело викну:
„Чујеш ли млина, будан је опет!“

Поново одјек низ реку пође,
испуни хука предео вас,
опет су срећни код млина старог
дедица Триша, мачак и пас . . .

Једино, друже, у моме крају,
на реци Јапри, код чича-Трише,
скривени живе другари мудри,
Жућа и Тоша — и нигде више.

Тамо ти срећа вечито плови
по тихој води, у малој барци.
На Јапри никад не стану млини,
никада добри не умру старци.

ЧУДА У МАГЛИ

Д ебела магла вуче се реком,

пена од снега мешана с млеком,
завија врбе копреном лаком,
пернату чавку, зеца са длаком.
Стазом се ваља, најезда права,
зави у бело путника мрава.

Дедица Триша код млина, веле,
по таквој магли тражио теле,
кад ево меде у руху мрком.
„Ту ли си! — чича заигра брком. —
Сад ћеш чути пошто је лук!“ —
повика старац, па штапом —пук!

Причали после, уз тиху кишу:
— Истукло теле старину Тришу,
врућу му, богме, скувао чорбу
и још му, кажу, отело торбу,
у торби било, још и то зна се,

печено прасе.

У тој су магли сусрели Жућу,
тражио своју штенару — кућу.
Идући тако, бистар ко овца,
уђе у торбу Илије ловца,
кад тамо, гледај, тако ми свеца,
улови зеца.

И тога дана деси се, ето,
ловац у торби донесе псето
зграби га за реп, извуче ван,
па викну громко:
„Ово је сан!
Маскиран зека у pseћи фрак!
Сад видим и ја: свету је смак!“

На свадбу крчмар креће код знанца,
оседла краву уместо вранца,
па на пут крену у пуној слави,
кроз маглу јаше на брзој крави.
Чудан му коњиц не иде касом,
ал зато муче дубоким басом.

Успут на свадби, због чудна госта,
друштво од смеха попада с моста;
једва из воде изишли живи.
— Томе су крчмар и крава криви! —
Пребише зато, од гнева злог,
крчмару леђа, а крави рог.

Тражећи гнездо, весела чавка
на главу слети чупавог Славка.
„Гле мога гнезда, ала је меко
и још је топло, грејо га неко!“ —
ускликну птица, ал у том трену
гнездо се крену.

Чупави Славко убрза ход,
љуља се гнездо, пијани брод.
Сирота чавка у чуду била:
кроз маглу гнездо плови без крила
ил можда под њим креће се пањ?
„Зашто сам гнездо стављала на њ?!“

Бескрајном траком путање уске
у густу маглу кренуле гуске.
И како иду, од прве стопе,

нестају брзо, просто се топе.

Зачућен газда прогунђа нато:

„Истопи магла гусака јато!“

Касније газда у гневу љутом,

по густој магли шибao прутом:

„Ни од кога ја се варати не дам,

врати ми, магло, гусака седам! . . .“

У подне у вис магла се диже,

однесе гуске месецу ближе.

Пијан од магле као од вина

воз, мали Ћира, скрену са шина,

пусти се шором, па равно иде

пред кућу трошну старице Виде,

до самог прага споро се пење,

пиштећи дими, хукће и стење.

Повика баба:

„Јадна ми срећа,

ето ми старог,

пијан ко врећа!

Опет си капут пропио, авај!

У шталу иди, па тамо чмавај!

Угаси лулу, јадна ти мама,
бојим се да нам не плане слама.

Из једне књиге, препуне слика,
девојче неко, чаробног лика,
изиђе крадом, у руху белом,
зави је магла прозирним велом.
Девојче лута и куда крочи
путнику сваком засени очи.

А свирач неки, сањало будни
сав је од песме и речи чудних,
скитница вечна, занет и смео,
у магли спази девојчин вео
и за њим пође — шта ли тај не сме!
Незнанку тражи и пева песме.

ЖУЋИН ОДЛАЗАК

О ткуда, ни сам не знам ти рећи,

тута ми у сан долеће.

Откуда? Сад се присећам, куме:

долази, ваљда, пролеће.

По свуноћ сањам скривену стазу

испод Бабића гаја,

гнезда у грању и лаку свраку

којој сам крао јаја.

Сећају ме се другови стари —

откад заједно нисмо! —

и јутрос, ево, из краја родног,

овакво добих писмо:

„Мој стари знанче, што ли ми радиш,

одавно од нас оде?

Пише ти Шаров, познаник Жућин,

са Јапре, хладне воде.

Док ово нижем, веруј ми, друже,
проливам сузе вруће,
хоћу да причам потанко, редом,
како нам неста Жуће.

Добро га знадеш, у псећем свету
никада таквог више,
стотину пута ово сам чуо
из уста деда-Трише.

Тај ти се свуда десио први
за зецом где се мајало,
кад смо јурили мачке и врапце,
на вука кад се лајало.

Једино кад би дошао млину
било је среће лоше,
ту би насео подвали некој
лукавог мачка Тоше.

У сваком лову, игри и борби
тај ти је био спретан . . .
Кад прошлог лета, приметих јасно,

постаде Жућа сетан.

Поваздан ћути, па истом пита,
очи му тужно круже:

— Некад је било толико паса,
куд ли одоше друже?

У траву гледа и мрмља тужно
док пада снено вече:

— Куда се вију трагови твоји,
преклањски стари зече?

У росно јутро, још нигдје сунца,
он се дигао рано.

— Кад ове стазе оставим — каже —
сећај се мене, врано.

Крај реке луња и гунђа тужно
ко касни пијан гост:

— Још док сам био малено штене
изгубих овде кост.

У стазу зури као да тражи
залогај неки драг.

— Еј, зашто више не мирише
ни једне зверке траг?

Понекад само, више у шали,
почеше шапом уво.

— Сели се, каже, код мачка Тоше,
а ја путујем, буво!

Прошета некад за ведре ноћи,
иде споро, без хитње.

— Месече друже, путниче вечни,
одоше наше скитње.

У сутон често у небо гледа,
тужно му сјаје зене.

— Облаче, пловиш у незнан модру,
лакше, причекај мене!

За првог снега одједном живну,
поспану збаци мрену,
подиже главу, залаја гласно,
у пустош белу крену.

— На далек пут вам одлазим, каже,

испод небеског лука,
где вечно Псето, пољем без краја,
јури вечитог Вука!

Од тога дана путује време,
бескрајни теку сати,
а Жуће нема, заувек нема,
никада да се врати.

Понекад само угледам сенку
пољем се снежним жури.
Све ми се чини: вечити Жућа
вечитог Вука јури . . .“

Прочитах писмо, на њему оста
од суза безброј мрља,
па склопих очи: завичај видим,
пролеће тамо шврља.

Кишица топла по гају шкroppи
и тугу зимску сапра,
у родном крају и у мом срцу
весело блесну Јапра.

Шума малена тананих бреза
просипа шапат речит,
а тамо негде, кроз росну траву,
промаче Жућа вечит.

ВИДРАН ВИДРИЋ

Ветар је свуноћ причао с врбом,

пустињом неба месец пловио,
а Видран Видрић, лукава зверка,
свуноћ у реци рибу ловио.
Страдала многа штука и мрена,
младица једна, четири клена.

Около њиве ћуте у тами,
зрело се класје поспаном њише,
заспао мачак, спава и Жућа
у млину старом дедице Трише.
Само под точком, у тмине неме,
капљице броје вечито време.

Под врбом кривом, на пустом жалу,
Видран се Видрић богато гости,
около свуда крљушти сјаје,
репови риба, пераје, кости.
У тихој ноћи, уз леђа врби,

Видран се брине о својој трби.

Ево и јутра с руменим лицем,
трепти по трави пламена роса,
врба у води огледа лице
како јој стоји зелена коса.

Покрену пужић кућицу мрку,
вредан је много, иде на трку.

Буди се мачак, протеже шапе,
поспано тело извија, гиба,
па истом скочи и Жућу виче:
„Тако ми брка, мирише риба!
Рибе су јутрос, дао бих главу,
изишле рано да пасу траву.“

Делија мачак на ноге скочи,
заврти репом, заигра брком,
на врата ђипи, а за њим Жућа
из петних жила, најбржим трком.
„Нека слава прати заставу нашу!
Платиће рибе јутрошњу пашу!“

Широко поље росом се купа,

бисерје трепти, сунчана киша.
Ратнички поклич војводе мачка
уплаши само једнога миша.
У рупу стругну, прогунђа строго:
„Видидер мачка, блесав је много!“

У чуду блеје Жућа и мачак,
низ пусто поље жито се зиба.
Никога нигде. А Тоша ипак:
„Осећам опет, мирише риба!
Хајдмо на поток, друге нам нема,
рибица можда на песку дрема.“

До воде сишли другари верни,
кад ли на песку бојиште красно,
репова рибљих лепезе сјајне.
„Рођени Жућо, стигосмо касно!
повика мачак. — Гозби је крај,
неко нас јутрос претече, знај.“

„Ко ли је да је, дабогда пукô!“
залаја Жућа у гневу слепом. —
„У сну му рибе не дале мира,
платио гозбу главом и репом!“

Ловио гладан муве по зраку,
седио ваздан у мравињаку!“

„Ко ли је ловац незнани био? —
питају оба, од чуда неми,
а затим у глас рекоше сложно:
Да му се ноћас заседа спреми!
Платиће рибе скупље од сребра,
када му браћа наместе ребра!“

Мачак и Жућа у хладу млина
мућкају главом читави дан,
од врха главе до краја репа
кроје и шију убојни план.
Један и други како је бесан,
неко ће пасти у шкрипац тесан . . .

Силази сунце, сенке се дуже,
чује се граја поспаних врана,
сова се јави, спушта се вече,
лагано, тихо, без падобрана.
Започе шишмиш нечујан лепет,
искри се небом звездани трепет.

Уз поток тама, слепа и глува,
згаснуо светла последњи трачак.
Низ тиху стазу, шапа за шапом,
шуља се Жућа и уза њ мачак.
Опрезно стигли на пешчани жал
где тихо шапће лагани вал.

Овде ће ноћас радити шапе,
севати зуби ко сабља бритка,
овде ће ноћас, у мрклој тами,
уз леден поток планути битка,
овде ће неком, задајем веру,
узети ноћас прописну меру.

А Видран Видрић, ловџија стари,
хитар и лукав, мудрица права,
опрезан увек, очију будних —
на једно гледа, док друго спава —
тај ти се свуда паметно креће,
у замку лако упасти неће.

Изрони Видран из воде тихо,
сину му крзно у мутном блеску,
оњуши ветар, напери уво:

ко ли то дише горе на песку?!
Мирише, канда, врбино пруже
и уза њ — крзно мачка и Жуће?!

„Ту ли смо дакле! — Видран се смешка —
Скована, значи, подвала нека.
Мачак и Жућа под врбом чуче!
Горе ме, богме, заседа чека.
Заседа моћна, два су на броју.
Мењати морам трпезу своју.“

„Куда би, шта би? — Видран се пита,
а онда истом одговор сину:
Жућа је овде, мачак је овде,
најбоље онда — идемо млину.
Читаве ноћи, до саме зоре,
моћи ћу мирно дремати горе.“

Видран се млину одшуња тихо
с товаром јела, нека га траже,
вечеру своју, рибу до рибе,
на самом прагу пажљиво слаже.
Алај ће ноћас добро да крка,
масна ће бити обадва брка.

Части се Видран пред млином старим,
а све је тихо, не чујеш гласак.
Опири рибе, а онда рече:
„Добро би било дремнути часак.
Неће ми бити спавање лоше
под самим кровом Жуће и Тоше.“

Док Видран Видрић пред прагом хрче,
у млину деда, све брвна јече,
сиромас Жућа и мачак Тоша
поспане очи у поток бече:
кад ли ће најзад, мокар и бос,
незнани рибар показат нос.

У том и зора расцвета руже
источним небом, освита знаци,
небо се жари, искочи сунце,
блиставе стреле кроз врбик баци.
Мачак је очи дремљиве утрђ:
„Побогу Жућо, свануло јутро!“

Жућа се трже, заспао беше,
у поток зури ко нека овца,

узалуд стража, узалуд бдење,
нема ни риба, ни чудног ловца.
Тек Жући мудрост на памет пала:
„Продавали смо уз поток зјала!“

Другари стари млину се журе,
тамо где деда спаваше тврдо,
кад, ево чуда, на самом прагу
костију рибљих читаво брдо;
и још се види како је спаво
непознат ловац, репом и главом.

Зачуђен Жућа рашири очи:
„Овај нас побро прописно лема,
мудрошћу бије, лукавством туче,
дрскости овој примера нема!
Кунем се главом, ово су дела
Видрића Видре, ноћника смела!“

На млину у том шкринуше врата,
ево ти Трише, веселог деде,
утледа кости па истом дрекну:
„Без мене, је ли, риба се једе?!
Овамо колац, овамо прут,

овамо пушку, страшно сам љут!“

„Бежимо, Жућо, батина ево! —
повика мачак фрчући брком.
— Табану ватру, петама ветра,
спасавај кожу, у шуму трком!
Дође нам, богме, гарави петак,
ово је страшног суда почетак!“

Стушти се Жућа, здимио мачак
тражећи спаса рођеној кожи,
за њима деда, метак по метак,
из пушке старе жестоко ложи.
Фијучу зрна гласом северца.
„Држите — виче — два рибождерца!“

А кад је вече наишло бурно,
облаци стигли медвеђим касом,
деда је тужан по шуми лутџ,
другове звао жалосним гласом:
Јутрошњи гнев је био и прошџ,
врати се, Жућо, врати се, Тошо.“

Вечери исте гозба је била,

мало се таквих видело ствари,
у млину древном ију и пију
мачак и Жућа, дедица стари. . .
Да нас је тамо нанела срећа,
не би нам празна остала врећа.

ПРИЧЕ ИСПОД КРЊЕГ МЕСЕЦА

ЗВЕЗДАНИ КОВАЧ

К олибе ево на крају села,

чаробњак такве гради,
чађава, мрка, са једним оком.
Шта ли се у њој ради?!

Чује се звекет, лупа и тутањ,
још ће да груне мина!
Да није тамо вештац из приче,
окива Брку, цина?!

Не бој се, бато, слободно приђи,
улази, није варка.
Ту ћеш да нађеш ковача старог,
суседа мога, Марка.

Касно је вече, бура се спрема,
облаци небом језде,
а ковач грми чекићем тешким,

искива златне звезде.

Ех, сада знадем звезданог творца,
ту више нема тајне:
то стари ковач, вечери сваке,
просипа искре сјајне.

Некад је небо тужно и црно,
ноћна пустиња права.
Знадем и зашто, то ћу ти рећи:
уморни ковач спава.

Понекад само просине мјесец
кроз облак, лика снена.
То ти је ватра ковача Марка,
тиња — заборављена.

ЛОЖАЧ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЦЕНТРАЛЕ

Мој тата, ложац у електрани,

чаробњак то је прави,
вечери сваке, са првом звијездом,
он ми се с посла јави.

Убацн угаљ у ждријело пећи,
покрене моћан строј,
а мени сине весело свјетло:
јавља се тата мој.

Задатак пишем, касно је доба,
чују се први пијетли,
а драги тата, стрпљив и будан,
над мојом свеском свијетли.

Прозора безброј у таму сија,
блиста се читав град,
а ја их гледам поносан силно:
и то је татин рад.

Послује тата гарав и знојав,
лице му пуно жара,
ал зато ноћас над сваким столом
по једно сунце ствара.

Над радом старог научника
просипа сунчан зрак,
шетачу свијетли и храбром бати
коме је мрзак мрак.

У биоскопу кроз апарате,
врти се трака — чигра,
слика за сликом по платну јури,
татиним свјетлом игра.

А мјесец, стари фењерџија,
на мог је тату љут,
и синоћ су се такмичили
педесет први пут.

Свакога трена мјесец се гаси,
облачак чим га дирне,
а тата свијетли непрекидно

у ноћне сате мирне.

Понекад само заигра свјетло

као на води чун:

то, ваљда, тати за вријеме рада

у око падне трун.

МАШИНОВОЋА

М_{ој} тата јаше црнога коња,

Арапа, ватру живу,
путује тата гвозденим друмом,
вози — локомотиву.

Чудан је коњиц у тате мога,
клизи, не иде касом,
за собом вуче стотину кола
и звижди снажним гласом.

Вијори за њим димљива грива,
бела, црна и сива,
брже од ветра по свету јури
коњиц-локомотива.

Журиш се, тата? Шта ли нам носи
гвоздени коњиц твој?
— Погледај, синко, поклони сами!

Возим невиђен број!

Рудари шаљу из црног окна
поклон за снежне дане.
Дајемо, кажу, угљено брдо
за наше малишане!

Танкова ево. Челичне куле!
Мајстора вештих рад.
Армијо наша поклон ти шаље
колектив, сложан, млад!

Вагони ови за неко село
триста плугова вуку,
други у Загреб са житом јуре,
трећи — у Бањалуку.
Имамо најзад пакет мали,
пазите ко га шаље:
„Унуку Живку од баба Цане,
Шабац“ . . . и тако даље.

Од једног лисца крај саме пруге
добих овај податак:
пројури, вели, пакет у возу

у њему — печен патак!

ЧУВАР ЗВЕРИЊАКА

У

јака имам, златнога чичу,

о њему хоћу да причам причу.

Чудан је ујак, прати га слава,

јер ваздан ради уз рику лава!!!

*

На крају града, за мрким зидом,

одједном видиш — Африка жарка!

На крају града за мрким зидом

ево ти, друже — зоо-парка!

Читавог парка чувар и глава

то ти је главом ујкица Сава.

Он чува лава, зверињег цара,

из кога блиста краљевски зрачак

а ипак ујка с осмехом тврди:

„Ово је само велики мачак!“

Ту је и лавић, малишан љут,
на њему сија капутић жут.

Ујкину мачку веома криво,
па ваздан фркће, најежен сав:
„Кад не би крзно имао сиво,
и ја бих био афрички лав.
Свакој би кући задао страх!
Алај би Жући застао дах!“

Ово је тигар, око му сија,
трагати за њим, то није игра.
Ти га се бојиш, бојим се и ја,
па ипак неко улови тигра.
Сигурно ловац, кад за њим јури,
од страха жмури.

Носорог тешки, тврђава сива,
тромо се креће, изгледа злог,
ево ти тенка, опасна, жива,
уместо топа — стрши му рог.

Жирафа шета бројећи звезде,
корача парком — звонара права;

када јој сутон до ногу дође,
у ње још увек на сунцу глава.
То ти је, богме, чудновата звер,
ујка је зове „облакодер“.

Долази колос на четир стуба,
на њему кљове и дуга труба,
лепезе уши покреће он.

То ти је слон.

Он труби громко:

„Ујкице, знај,
гладан сам јако, ручак ми дај!
Доста ће бити пола вагона
и поврх свега једна бомбона.“

У малој бари крокодил дрема,
оклопник стари, нарави грубе.
Кад ујка приђе, он му се жали:
„Нешто ме боли, пипни ми зубе!“
Водени коњ се поваздан гњура,
никад га нећеш видети тужна.

Ко га не позна одмах би рек'о
„Ова је крава веома ружна!“

Он ујки каже весела лица:

„Ја сам ти коњска подморница!“

Пред саму зиму замумла медо,

поспано чешућ дебели врат:

„Спавати ваља до фебруара,

навиј ми, Саво, будилник сат.“

Змијскоме цару вечито зима,

прашуму сања и црнце неке.

Кад нема врелог афричког сунца,

овде га грију угљем из Креке.

И ту се ујка марљиво стара

и ложи ватру за смрзлог цара.

Камила плови, пустињска лаћа,

морнарску главу високо држи.

Завичај њен је пешчано море

где вихор праши и сунце пржи.

Камиле-лађе одувек броде

кроз пустош врелу, морем без воде.

Весели кенгур по врту скаче

као из топа хитро и право,

а мали син му из џепа вири

и гласно виче:

„Татице браво!“

Чудом се чуде неука деца:

„Погледај, мама, великог зеца!“

Јежурка Јежић, копљаник славни,

спокојно шета, делија права,

он се не боји никога живог

дању ни ноћу, па ни кад спава.

Свака му бодља — бајонет прав,

као да прети:

„Нек дође лав!“

Базеном плива лепојка нека,

глатка и жива, весела ока.

То ти је фока.

Она је кћерка далеких страна,

скривених маглом, ледом и тајном,

тамо јој друштво на санти прави

господин пингвин у фраку сјајном.

А дивља свиња, опасне ћуди,

рије и грокће, спремна за борбу:

„Овамо ручак, зликовче Саво,
поцепаћу те ко масну торбу!“

Мајмунски кавез, то ти је хајка:

ковитлац тела, репови, лица,
туча и дрека, ратова триста,
немирне очи, вртоглавица!

У овом друштву, кићеном, лепом,
почне се главом, заврши репом.

Облак од птица по трави пао,
покрај њих видиш стражара ноја.
Тај носи јаја, ујка ми каже,
велика тако — ко глава моја.

Чистунац лабуд језером плови,
блистав и миран ко сунчан дан,
личи на барку с једрима белим
у којој деци долази сан.

Заједно с њиме, у модрој води,
његова слика наглавце броди.

Пеликан ждера са дугим кљуном

крај воде стоји са кесом пуном.

Чувар се жали, љутито хуче:

„Овај ми јутрос појео кључе!“

Колибри шарен, ко лептир бајни,

трепери журно крилима сјајним,

па ујки јавља зачуђен свет:

„Погледај, с гране побеже цвет!“

Крај врта каткад чобанче прође,

гонећи овце застане радо,

провири мало, па ујку пита:

„Здраво, колега, како ти стадо?“

ПРИЧА ПИЈАНОГ ВОДЕНИЧАРА

С_{туб} се дима следио од зиме,

синоћ сам се сударио с њиме.

Моја баба из Паткова Села
од магле ми чарапе оплела.

Тишина се ваздан дере на ме,
заспао сам од њене галаме.

Један кројач у капуту жуту
пегла сенке по ауто-путу.

Лаган сутон с дрвета пануо
и у глежњу ногу угануо.

Сат ми стао и тврдо заспао,
под поњаву сакрио звоњаву.

Тврд сан лупи и мене и друга,
сваком оста на глави чворуга.

Рано јутро лутало по мраку
и разбило фењер у буџаку.

Месечина поља потопила,
четири се коња утопила.

Хладовина бункер поткопава,
све се зноји да њега освоји.
Киша пада и језеро кваси,
мокра вода, а суви аласи.
Започели коњи теревенку,
спотакла се кобила о сенку.
Чича маглу компресором буши,
пере воду и у лонцу суши.
Ковач кује од ваздуха чавле,
прејео се обећања Павле.
Баба брије са решетом старца,
вук напамет појео магарца.
Пљусак лије низ врбине дебла
па је вода од влаге назебла.
Од ватре се пламен опржио
па је рану са димом завио.
Зраком сунца песник море боде,
пише песму површином воде.

ЧУДАН ВОЗАЧ

Баш у луци, на окуци,

(ваљда вам је познат Груз?!)

ухваћен је чудан баја

због опасна прекршаја,

ухваћен је један пуж.

„А због чега, да ли знате?“

ви питате.

Тај пребрзо друмом вози,

саобраћај сав угрози

клизећи на једној нози.

Чак ни нога то му није,

нешто дуго попут скије.

Клизати се није ред.

Зар је цеста што и лед?

*

Саобраћајац, строг у лицу,

вади оружја — биљежницу
и боц-боцкаву оловчицу.
Ја вам јуначку задајем веру
сад ће возачу да узме меру.

„Име, презиме, из кога града?“

„Пуж Пужевић из Вино-Града!“

„Да ли господин кућу има?“

„Ево је, момче, на леђима!“

„Зар то вам кућа? Превара гола!
Па то су кола.“

„Ово је кућа, права, без грешке,
она се вози, ја идем пешке.“

„Онда вам спремам оптужбу врућу:
ви сте пребрзо возили кућу.
Испред окуке, ја видех вас,
до саме даске дајете гас.
Господин кућу рођену вози

под пуним гасом, на једној нози!
Ви сте, несташко, прилични кози.“

„С кућом у друштву иде се слађе
и још се лакше брани од краће.
А гдје то пише, тако ти песме,
да станар кућу возити не сме?
С кућом на себи могу се ритати,
никога зато не морам питати,
спавати могу, могу пушити,
могу је, најзад, одмах срушити.“

Саобраћајац обриса зној
и пужев кућни записа број,
тешко уздахну, палицом махну.

„Идите, куме, ви с милим богом
заједно с кућом и вашом ногом.
Боље је коњским репом цимати,
неголи с вама посла имати.
Ил сте филозоф ил сасвим луд!
Такав сам стекђ о вама суд.“

*

Баш у луци, на окуци

(ваљда вам је познат Груж?)

ухваћен је чудан баја

због опасна прекршаја,

ухваћен је један пуж.

На једној се скија нози

и са собом кућу вози,

на челу стрше рози.

Луда срећо, дај помози!

БАКА, ОН, ЂАК И СЛОН

ОГЛАСИ „КУПУСНОГ ЛИСТА“

Ево новина „Купусног листа“,

овде се пише истина чиста,
истина црна, сива и бела.
Ево на пример, огласног дела:

НУДИ СЕ ДИРЕКТОР

Полетан, спреман дечак основац,
не пије вино, не воли новац,
шећерне ствари његов су сектор,
зато би радо био директор
негде у селу или у граду,
а у фабрици за чоколаду.

Једина мана —
признајем грешан —
много сам јешан!

ПОЗИВ

Рођена куцо, врати се кући,
нећу те више, никада тући!
Моли те, куми, тужнога лика
Вребалов Ика
из Ердевика.

ТРАЖИ СЕ СТРАЖАР

Стражар се тражи, делија права,
уз малог бату док обноћ спава,
јер нешто страшно у тами шушка.
Потребни: фењер, сабља и пушка.
Који су храбри, нек брзо хрле!
Адреса:

Прокоп,
код чика-Крле

ТРЕБА НАМ ШАПТАЧ

Потребан шаптач у нашој школи
за неке ђаке.
За ово моли професор добри,
Поповић Рушка,
пошта Београд,
Четврта мушка.

ПРОДАЈА

У тихом кућу, Берек-сокаку,
унучић Пера продаје баку.
За песме спремна, за приче главна,
за успаванке нема јој равна.
Љути се ретко, никад не туче
и само каткад за уши вуче.

ЗАМЕНА

Четири двојке, нове-новцате,
својина лична Костића Рате,
мењам, да знате,
за једну тројку, осредњу, стару,
половну можда или у квару.

Општина Рума

сеоце Врелац,

Ратибор Костић,

азбукострелац.

ПОКЛОН

У броју седам Берек-сокака
унука Перу продаје бака.
Џабе га даје, старица вели,
хитно је врло, бака се сели.

Путује на југ. По врелом дану
причаће приче орангутану.
Задаје тврду, претврду веру
мислити неће на свога Перу.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Воћке ми красно цветају, ето,
крушака биће читаво лето.
Ђацима јављам да имам псето.
Чувај се добро, несташна чето!

Баштован Крум,
Шабачки друм.

КУПОВИНА

Купујем слона од чоколаде!
Ако га неко бесплатно даде.
Јасле број осам,
Ранковић Раде.

НАЂЕНО

Лопту од крпе нашђ сам. Позор!
Јуче ми њоме разбише прозор.
Весели стрелац нек ми се сврати,
да му је чика у реду врати.

Срђан Оклобџија,
бивши тобџија.

ИЗЈАВА

У школу идем, с бригом се спремам,
лекцију не знам, јер књиге немам.
На Карабурми, код чика-Васе,
јуче ми буквар појело прасе.
Изјаву дајем пред светом целим:
сваку ћу двојку с гицом да делим!

ОГЛАСИ „ШУМСКИХ НОВИНА“

И зишле, кажу, новине шумске,

штампане сенком фином,
цртане пером сликара Сунца,
шаране месечином.

Хоћеш да видиш малчице само
новину ову знану?
Из ње сам јуче нешто преписо.
Читај огласну страну:

ВУКОВ ОГЛАС

Вучинић Вујо, певач на гласу,
(знају га добро сви који пасу,
пева оперу „Тоску“),
у тихој шуми Зелени Бор
оснива моћан певачки хор,
музичко друштво „Коску“.
Јагањце најпре позива, зна се,

с њима прекида рат,
магарце, коње, може и прасе.

Бујо,
весели брат.

ЛИЈИН ОГЛАС

У густој трави надомак реке,
крај неке стазе уске,
нашла сам синоћ, у сами сутон,
перо госпође Гуске.
Нека се Гуска у шуму
сврати да јој га тетка врати.
Састанак у пет сати

МЕДИН ОГЛАС

Мркоњић Медо из Глуве Доље,
зверка мекане душе,
моли пчелара за наук мудри
како се пчеле гуше.
Савет се хитно прима
пре него дође зима.

ЈАЗАВЧЕВ ОГЛАС

Озбиљног друга Јазавац тражи

да деле красан стан.
Јазбину има топлу и тиху,
згодну за зимски сан.
Лепше је нема, да палиш свећу!
Јежа примити нећу!!!

ОГЛАС ДИВЉЕ СВИЊЕ

Ја, дивља свиња, Брљанић Брља,
јављам свима да знате:
никада досад ручала нисам
на књизи ђака Мате.
Откуда прича о томе кружи,
ко ли ме тако свирепо тужи?

СОВИН ОГЛАС

Птицама добрим овим се нуди
одличан тумач снова.
Долази ноћу у свако доба.
Чаробњак мудри,
Сова.

ОГЛАС МРАВА

Пред кишом, јуче, под својим листом,
сакри ме цветић плав.

Зато му јавно одајем хвалу.

Учтив

Трудбеник Мрав.

СТРШЉЕНОВ ОГЛАС

Стршљен се јавља да мегдан дели

с бумбаром, храбрим Бурком.

Ако је јунак, нек сутра дође!

Састанак — под печурком.

КРАВИН ОГЛАС

Јавите вуку: жива сам, здрава,

добро се чувам!

Ерина крава.

КОБИЛИН ОГЛАС

Пожури, Вуче, дуго те тражим,

пола сам шуме обила,

да ти копитом пошкакљам зубе.

Воли те

стрина Кобила.

(1954)

ПАСТИР И ВОЈНИЦИ

Мали Јанко кући стиже,
наста трка, поче вика:
„Јутрос рано крај мог стада
прошла, бако, три војника!“

„Три војника, па шта онда,
што се дереш, луда главо?“
„Ето бако, од радости,
сва три су ми рекла: здраво!“

Један рече: — Здраво, момче!
— Здраво, брко! — други виче,
а трећи ми салутира:
—Здраво, друже пуковниче!“

„Чекај, мали ђаволане,
другови се само шале.“
„Зато и ја с њима кличем:
Здраво, друже генерале!“

НОЋ УОЧИ ПРОЛЕЋА

П ролеће сву ноћ водом плъускало

под старом трулом браном,
сву ноћ по нашем крову куцкало
шљивином голом граном.

Читаве ноћи орач сањао
глатке ручице плуга,
јаблан се вити сву ноћ клањао
топломе ветру с Југа.

Читаве ноћи мачак скитао
за трагом Брке миша,
брезик је мокри сву ноћ питао
када ће стати киша.

У сну је Жућа сву ноћ вијао
зечеву сенку светом,
а у сам освит дрен се смејао
окићен првим цветом.

МАЈКА

В
ећ морнар Месећ пучином једри,

накрај му ноћи лука.

На меку косу дечака снена

спушта се топла рука.

Смешка се дете, живот је бајка.

Чува га, пази вољена мајка.

Дечак је снове сањао страшне,

буди се, тражи спас.

Из ноћне таме, спремно и будно,

јавља се мио глас.

Залуду тмина јуриша глува

кад мама добра дечака чува.

Јутарње сунце кроз прозор вирну,

у собу зраком крочи.

Прену се дечак. Ко ли га гледа?

То су мамине очи!

Путују дани у сјајном низу,
када је мама рођена близу.

.

Нарашће дечак, постаће човек,
време ће најзад повити стас,
ал ће се вечно памтити рука,
мамине очи и мио глас.

КУДА ЋЕШ, МЕСЕЧЕ?

Куда путујеш, месече сени,

дечаче тихи, замишљени,
куд ли је поглед уперен твој?
Зашто те мајка пустила строга
по хладној ноћи, босонога,
у плавој хаљи свиленој?

Читаве ноћи небом се скитам,
где ли је звезда најлепша, питам,
док модру зору не зовну петли.
А кад је нађем, кући је носим,
нек мојој мами у седици коси
вечери сваке светли.

ПРОДАНА СЛОБОДА

Слободан, смео, вештак у лову,

вере се мачак по стрму крову,
вечити ноћник, без топла гнезда,
у сваком оку блиста му звезда,
или му видиш, по неки пут,
у оба ока по месец жут.

Над мачком небо под модрим црепом,
комета лута са златним репом,
а месец-рибар пучином плови,
у сјајну мрежу шишмише лови.
Скита се мачак, није га страх,
са крзна стреса звездани прах.

А нека госпа, препуна пара,
чула за мачка, за слободара,
чула да очи звездане има
ил некад златне, са месецима,

па брзо смисли лукави план:
доћи ће мачак и у мој стан.

Мамила госпа ноћника смела
на меки лежај, на слатка јела,
и најзад мачак изгуби главу,
даде слободу за машну плаву,
за чанак млека и топли кут,
сави се лено под свилен skut.

Сад мачак баби умилно преде,
очи му жуте поспано гледе,
блиставих звезда у њима нема,
умро и месец. Поваздан дрема.
А и кад гледа и зене шири
из оба ока — чанак му вири.

БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА

Нашега старог доктора Јана

телефон зове с Калемегдана:

„Докторе драги, хитно је врло,
имамо госта, боли га грло!“

„Имате госта?
да није странац?“

„Право сте рекли. Јест, Африканац!“

„Доћи ћу брзо, за један сат.
Кажите само: на који спрат?“

„На коме спрату? Тешко је рећи,
боли га читав — други и трећи.“

Чудом се чуди наш доктор Јан:

„Какав болесник?! Јел троспратан?!“

„Докторе, јесте, то није варка,
зовемо, знате, из зоо-парка.

Жирафу једну боли нам врат,
а то је — други и трећи спрат.“

ДЕДА ПУТУЈЕ АВИОНОМ

П о кући хука и бука,

понекад сине прут,
спремамо деда-Симу,
иде на далек пут.

А деда-Сима, корака крута,
двориштем лута
и прича важним тоном:
„Путујем авионом!“
Много нам дедица памти,
ваља признати то,
има година сто.

Још док је дечак био,
пастир за брзом козом,
деда је јездио много
идући табан-возом.
Табан-точкови много значе,

с њима се шуња, силази, пење,
с њима се чак и скаче,
ништа не смета стење.

Познаје деда и стара кола
и њихов мотор, два спора вола,
ти су га вукли, куне се брком,
пужевим трком.

Кад фењер-месец обасја свод
и земља цела у сребру плива,
воловски мотор успори ход,
па легне мирно и — прежива.

Деда је јахѓ, завидим старцу,
на мазги, коњу и магарцу,
јурио брзо, ватрено, живо,
с ветром се пустим утркивѓ.

Касније, у зрело доба,
читавом земљом, широм,
деда је путовѓ возом,
чувеним нашим „Ђиром“.

Оџак се дими,
пиштаљка свира,

а бабе вичу:

„Ево га, Ћира!“

Знате ли деду? Храбар је он,

ауто позна, камион.

Кола без коња! Ђавоља справа!

Ту ти је вечно у торби глава.

Па ипак, друже, и у том чуду,

уз пуни гас,

деда је често јурио друмом

плашећи нас.

Морем сланим, у даљине,

мирним ходом,

путовђ је деда бродом.

Стајао на самом прамцу,

као свећа, прав и крут,

крстио се и чудило

како лаћа знаде пут.

Све је досад била шала,

сад ваздушни чека пут,

ваља ићи авионом,

па је деда забринут.

Шапуће, гунђа смркнута лица:

„Никад ме није носила птица!“

Пење се деда до првог спрата,
до адвоката.

„Тестамент пиши — шапће ко дух —
с ђаволом правим посао, ух,
у петак летим у ваздух!“

После тога у град оде,
и не прође чак ни сат,
а он справу чудну вуче:
ватрогасни апарат!

„И ово носим са собом горе,
да муње гасим и метеоре.
Страдаће, богме, комети реп,
ма како био кићен и леп!“

Затим деда, чича врашки,
купи фењер кочијашки.

„Ваљаће ми он у тами,
у Кумовој густој Слами,

кад авион скрене с пута
и залута.“

Још мудри деда мисли на лов,
карабин себи купио нов.
„Ни ово — каже — узалуд није,
ваља за пута,
горе се Медвед Велики крије,
а то је зверка љута.“

Узео старац новчарку црну,
без пара деда никад није,
јер можда успут у крчму сврну
код групе звезда — Водолије.
Ракију пиће и лумповаће
са Влашићима, са седам браће.

Тако деда под товаром,
у кожуху крену старом
узлетишту, на пут плави.
Кроз улице градске гура,
све се ваља и котура,
рекао би: мамут прави.

Није прошло ни по сата,
већ је покрај апарата,
авион га сребрн чека.
Посада се чуди листом
са пилотом и радистом:
„Какав ли је ово дека?!“

Уска врата, широк деда,
гурају га ко медведа,
озноји се чича сав.
Чак и нека куца скочи,
зачуђено шири очи
и све виче: „Ав-ав-ав!“

Најзад, богме, с много муке —
држ за ноге држ за руке!
Какав терет! Није лак!
Убацише деду, врага,
а он само запомага:
„Дошао је свету смак!“

Што беше даље, за пута тешка,
не прича пилот, само се смешка,
и наш се деда збуњено чешка.

ВАШАР У СТРМОГЛАВЦУ

Жури се младо, старо,

сви ће у истом правцу,
вашар се данас држи
у граду Стрмоглавцу.

Псето пешице каска,
човек на коњу лепом,
врана крилима маше,
а штука весла репом.

У граду Стрмоглавцу
чудан је вашар јако,
продавац, купац, роба —
све ти је наопако.

На самој капији града,
испод каменог лука,
козица, добра Белка,
продаје старог вука.

Магарац Њако Њакић
купцима нуди лава.
„Пошто га дајеш, куме?“ —
пита га стрина крава.

На клупи седи меда,
плећат, космат и јак.
„Навали народе!“ — виче. —
„Имам крушака цак!“

Око кинеског змаја
буљук се деце плете,
а он за динар — за два
изводи ватромете.

На зиду чучи врана,
важна, сјајнога врата,
поучно клима главом,
женама у длан гата.

Са гране виси мајмун
са главом наопачке,
дере се, мами купце:

„Продајем капе ђачке!“

Камилу, пустињску лађу,
спопао чудан бес,
кроз вашар цупка, виче:
„Дођите, учим плес!“

Ево и миша старог,
под пушком, није варка,
чека, бркове суче,
продаје мачка Марка.

А даље, корак само,
новога чуда ето:
некакав мачор строги
купцима нуди псето.

Насред вашара бучног
голем се курјак дере:
„Продајем целу шуму,
идем у калуђере!“

С тезге крекеће жабац:
„Продаћу теби роду,

трске, ветар и сунце!

Мени — муве и воду!“

„Јарића двоје имам,“ —

грлат крокодил зја —

„дебели, тешки, масни!

Оба купујем ја!“

Купусна глава стоји,

кротка је попут свеца,

о врату држи оглас:

„Нудим четири зеца!“

Из шатре зове лија,

има лукаво око:

Одлично чистим перје,

уђите, госпа коко!“

Из рупе вири јазо,

на сунчан жмирка дан,

нуди поспаног мачка:

„Купите зимски сан!“

Бескућна куца скита,

тужно јој светле зене,
свакога успут пита:
„Зашто не купиш мене?“

Жирафа важно шета,
небески подупорањ,
не може стана наћи,
тражи црквени торањ.

За тезгом седи крава,
у дугу муче даху:
„Одличну робу имам,
чисто млеко у праху!“

Долази најзад стражар,
господин Мотка Ној,
увис палицу диже:
„Свршен је вашар. Стој!“

БОСАНСКИ ТРКАЧИ

С вакога дана, ведро ил мрка,

кроз Босну моју води се трка.

Четири стазе, свака се вије,
на свакој тркач. Ко ли ће прије?

На првој стази дјевојка Уна,
вјечито млада, знана из буна,
кићена цура од Мартин—Брода,
накит јој сија, зелена вода.
Узела залет са личких чука,
од стрмих стијена Штрбачког бука.

Низ другу стазу јуриша хучно
весело момче, смјело и бучно,
поносни Врбас, лакога хода,
планинац Врбас, ледена вода,
под њеном снагом клисура пуца,
злаћано зрнце на дну свјетлуца.

На трећој стази сунчано сијева
жуборна Босна од Сарајева,
горе јој очи, јутарња роса,
у пјени шумној зелена коса.
Вије се, игра, кроз горе хита,
немирна, бистра и поносита.

На крајњој стази препреке мрви
дјевојка црна, горштакче крви,
с камена краја, мрких даљина,
вјечито тужна, студена Дрина.
С хуком се руши, не пјева ништа,
помамно јури кроз разбојишта.

На крајњем циљу, у јутра плава,
тркаче прима поспана Сава.

ПРИЧЕ ИСПОД КРЊЕГ МЕСЕЦА

Дечак Слободан на пут се спрема,

весело, сав у жару,
штета је само што друштва нема,
јаше кобилу стару.
Пут је планином опасан, дуг,
али је Борка постојан друг.

Голорук момчић кроз таму јаше,
носи пругић у руци,
нит пушку има, нит сабљу паше.
Могу га срести вуци,
а биће, богме, још већа беда,
ако ли дође меда.

Јаше малишан весела срца
у седлу дрвењаку,
пажљива Борка копитом кврцка
каменом стазом у мраку.

Одједном ноћни проломи мук
вијање страшно — вук!

„Мојом планином ко ли то хита,
да му запржим чорбу,
смотан ће бити ко врућа пита,
оде главом у торбу.
Овде је закон зверињи, груб:
царује само шапа и зуб.“

Слободан храбро одвраћа вуку:
„Страдаћеш попут чворка,
видећеш како делије туку,
када те звекне Борка!
Она је, брајко, понела на пут
челик ципеле и дрвен капут. „

„Побогу, људи!“ — вучина зину —
„Ко би се с таквим рвђ?
Зачас ти кожу са леђа скину.
Замисли: челик, дрво!
Овога, богме, не чека брат,
иначе — оде врат!“

Побеже вујо, ал гледај чуда,
сада се медо јави:
„Каква је ово поноћна луда,
неки будалаш прави?
Ко ноћу тражи по шуми мечку,
уместо мозга тај има звечку.“
Опет се храбри огласи дечко:
„Почуј истину горку,
приђеш ли ближе, трапава мечко,
видећеш страшну Борку.
То ти је, бато, оклопник велик,
одозго дрво, одоздо челик.“

„Дрво и челик!“ — медо се трже,
хвата га пуста страва. —
„Ваља ми маглу хватати брже,
бојим се — оде глава.“
Заждио медвед стрменим кланцем,
спасава кожу пред чудним странцем.

Језди Слободан, запета пушка,
путује мирне душе,
одједном чује: гле, неко шушка
и кроз мрак, срдит пуше.

„Ко се то ноћас мува по гори?“ —
повика дечак, шума се ори.

„Ко сам и шта сам, шта те се тиче!“ —
одговор стиже сув. —

„Потребно није ни да се виче,
нисам, путниче, глув.

Ја сам ти главом Жежевић Боца,
оружан с триста шиљастих коца.“

„Триста колаца, убојних справа!“ —
прошапта дечак, леден. —

„Ово је, Борка, тврђава права,
ваља ми бити меден!“

И момчић смерно утањи глас:
„Алај сам срећан што чујем вас!“

Како живите са женом драгом,
како вас здравље служи,
иду ли деца за вашим трагом,
јесу ли слична ружи?
Како је мама и деда стари,
да ли вам стомак уредно вари?“

Нато ће Боца, честити момак,
рећи у један дах:
„Добро су деца, деда и стомак ...
Тебе је, канда, страх?
Пролази мирно, пројезди ата,
Јежевић Боци није до рата.“

Све тако прође у миру пуном
вечери једне под крњом луном.

МУДРЕ ПОРУКЕ ЗА ШТЕНЕ

Свакоме знанцу јави се лепо

весела ока, машући репом.

Лавежом громким дочекуј странце,
никада, друже, не лај на знанце.

Ево ти савјет старога писца:
чувај се добро и мртвог лисца.

Кад јежа сретнеш, кавге се мани,
тај копље има на свакој страни.

Корњачи никад не стани на пут,
јер оклоп носи, а нема капут.

Квочка је страшна ноћу и дању,
то ти је кокош у бесном стању.

Прасету сваком склони се с пута,

његова мама врло је љута.

Ко сретне бика треба да гледа
да га никад не дира спреда.

Кад коња видиш, чувај се врага,
њему не треба наићи страга.

Овцу већ можеш и за реп вући,
она се не зна ваљано тући.

Прогони мачке. Морам ти рећи:
то ти је стари обичај псећи.

На мјесец лајеш? То ти је вјесник,
скитница бићеш и псећи пјесник.

У твојој кући најдражи гост
нек увек буде понека кост.

Желиш ли ловцу постати драг,
пажљиво прати зечији траг.

Вук нам је рођак, опасан момак,

свашта ће стати у његов стомак.

ПРИЧА О КУПУСУ

„Дедер, измисли нешто!“ — замолим своју машту,

а она спремно гукну: „Купићеш, каже, башту,

садићеш најбољи купус читаве ове године.

Сви ће зечеви да ти се клањају,

да те сањају

и да ти кажу: „Мој господине!

Још би ти и шешир снимали

кад би га само имали.

И во ће да ти дође и мукне сваки дан:

— Господин баштован, буди ми поштован,

памет су теби дали мудри говеђи богови,

нека ти чело красе од пола метра рогови,

види се, ниси спавђ, мудра купусна главо.“

Дубим на једној нози: у глави план се гради.

Љубим свакога знанца: како се башта ради?

Губим времена товар: како се купус сади?

Дубим, љубим и губим:
читав сам бунар издубио,
пола сам села изљубио,
товар сам сати изгубио,
док сам ти мудри савет као из топа убио.
Сликар ми Пацко рече: „Ево савета златна,
набави четку, боје и добар комад платна.
Платно је права њива, по њему четком ори,
зелене мрље посиј, нек боја просто збори,
нек слика купус-баште пред сваким оком гори.
Врт нам изради бујан и речит,
посади купус вечит.“

Начиним тако слику, у поље носим трком,
кад ево чика зеца, презриво мрдну брком:
„Купус? Подвала чиста од првог до задњег листа!
Зар код нас то да прође?
Зар неко то да глође?
Чак би и прасе казало: — Губи се, смешно мазало!“

Ускоро ево вола, не збори баш ни речи,
очурде само бечи,
а затим слику лизну и мукну: „Памет јака,
наоко — прави купус, на језик — комад цака!“

Пази ђавољег ђака!

Где ли су керови наши, па да ми пољем нагаре
сликарско глупо магаре!“

Тако, мажући слике, грдне сам беде допао,
тако код вола, зеца, углед ми врло опао,
тако, као баштован, сасвим сам, куме, пропао.

СТРАШНА НОВИНАРСКА ПРИЧА

Ево новине! Новине ево!

Навали, рајо, под паром пуном!
Синоћ, с посљедњим зраком,
синоћ, у друштву с мраком,
један је медо, са мрком длаком,
један је меца, с крзеном јаком,
отео Ђоки колаче с маком,
капут, изнутра постављен куном,
и јагње, споља обрасло вуном.

Затим је иста вучина плава,
у свом кожуху мрком,
разбојник неки, несрећа права,
трчећи зечјим трком,
фрчући мачјим брком,
јурио Цицу, сиротицу,
уз дрво јадна једва загребла,
горе назебла,

у густој крошњи повише дебла,
без топла шала, чизама, капе,
дувала сву ноћ у предње шапе.
(Цица је, знате, овдашња мачка.
Толико о њој. Тачка!)

Онда је . . . онда . . . као што рекох,
та иста дивља свиња,
(што је не убих и не испекох!)
јездила бесно у свом капуту,
(сав је од иња, од чекиња!)
рушила бране на своме путу;
смазала вагон презрелих диња,
грожђе са врбе,
од росе чорбу,
чичину торбу,
сунцокрет један са жутом главом
и стари мадрац са морском травом.

А потом . . . потом . . . за једним плотом
видеше људи рог . . .
Страшно је даље причати о том . . .
искочи носорог!
Оклопник прави, на њему плоче,
па кад ли јуриш тенковски поче:

тај ти је крчме рушио,
тај ти је бурад бушио,
тај ти је чаше сушио
и љуту крцу пушио . . .

Ево новине! Новине ево!
Двије ми банке дај,
тако ћеш причи, живио чичи,
најзад сазнати крај.
Питах се, знам те, беше ли меда,
носорог, Вујо ил друга беда?

Уредник Јоца одговор даје:
све је истина чиста,
ово је допис основца Паје,
он је сарадник листа.

Видио свашта новинар млади,
шта ћете — машта ради,
мало посоли,
промешај,
додај —
тако се прича напета гради.

НАДРИЛЕКАР ЈОЦА

Под капом облачја меком,

под сивом небеском стрехом,
на самој горској коси,
у моме селу далеком,
ту лисац пошту носи,
мечка у шуми суди,
петао људе буди,
мере нам време и пуж и зец,
већ како који,
вукови туле на месец,
шуму нам јесен црвено боји,
храшће на стражи спокојно стоји,
пролеће доносе ласте,
на врби — грожђе не расте.

Овде је главни чаробњак славни,
пријатељ ђавола, вила,
(још мало — добиће крила!)

свакаквих чуда пекар,
наш Јоца, надрилекар.

За све ти нађе лека
Јоцина апотека:
ако си пао с крушке,
ако страдаш од ловца,
(од неке прастаре пушке)
ако те уједе овца,
ако те мечка звекне,
и декне,
и дуне,
да ти плати рачуне,
ако се преједеш гљива,
и шљива,
и какве бундеве лудаје
кад ти се тетка удаје —
за све ти Јоца прибави лека.
Живела апотека!

Каква је само шарена леја
Јоцина фармакопеја!
Прикане, молим те, иди,
то се тек у сну види!

Гле, све по реду
и распореду:
од слепог миша крило,
змијске кошуље мало,
(од нас далеко било!)
старог јазавца сало,
орлови нокти и вршци крила,
совина перја кеса пуна,
од црна овна вуна,
ту би се лако добила
и грива с белих кобила,
а кад се човек пропита
чак и ђавољих копита
и — све уз тајну строгу —
прашак од вражјих рогу.

Чуче испод Јоцине стреје
враџбине древне Халдеје
и оштро врије, зрије и бије
мирис пакла и алхемије.

Кад, ево, има дана десетак,
и Јоци црни освану петак:

прокашља као магарац стари,
зноји се, гори,
просто се жари,
узбрдо гура температура.

Скочисмо брзо, помоћ се тражи,
страх нам поједе век:
„Прикане Јоцо, брзо нам кажи,
какав ти треба лек?
Да се на бољку изврши атак
да л миш помаже слеп,
од мечке сало, од жабе батак
ил неке сове реп?“

А Јоца шмрца и чело пипа па гунђа:
„То ти је грипа.
За њу ми треба препарат фин
зове се — аспирин,
узећу само таблету-две
са витамином це или бе.
Надам се, браћо, да моја грипа
нема вируса азијског типа.“

„Зар нећеш друже, лекове своје,

та све се бабе око њих роје
и теби паре у шешир броје?“
зачу се шапат нечији мекан.

„Та нисам ни ја толики звекан!“ —
дрекну болесник уз покрет нагао —
„То сам ти само бабе лагао,
паре дизао где сам стизао!“
Од тога дана делија стара
изгуби славу мудрог лекара,
руга се данас и врана с коца
какав је лекар Јоца.
Чак је и кришом, низ мутну реку,
пустио апотеку.

СТРАДАЊЕ МЛАДОГ ПИСЦА

У

нашег Мирка богата машта,

игра, трепери —

повуци-потегни! —

цветна и бујна пролећна башта:

ускочи само, у сенку легни

и као Шаров — ноге истегни.

Тако и Мирко у својој башти

сав се предао шећерној машти.

„Куда ћу, шта ћу?“ —

мерка кô лисац,

хтио би бити чувен и славан,

па истом викну —

„Постаћу писац,

ко ће ми бити на свету раван!“

Мастило ту је, хартија чиста,

перо, слободно време,
књигама туђим делија листа,
вешто крадуцка теме.

Из „Хајдук Станка“ покраде Јанка
Кô куца туђу кост,
Андрићу Иви (нека нам живи!)
однесе с Дрине мост.
Његошу славном из „Горског вијенца“
откиде сјајно перце,
пројури бесно народном песмом
купећи десетерце.

Од Змаја цветну обрсти леју,
понешто штрпну и Доситеју.

А једне ноћи потера стиже,
пред њом Доситеј с Хопова,
старински поклич ори све ближе:
„Љубезни держите лопова!
Треба га прије восточног зрачка
пребити јакоже мачка!“

„Враћај нам песме, приче и бајке!“ —

чујеш из ноћи црне —
Давида Штрпца, Великог Јожу,
Бакоњу фратра Брне.
Овамо песме с цвећем и травом,
јер си платио главом!

Бежао Мирко Шарчевим трком,
пред чика-Вуком са дугим брком,
сав се претвори у зној и пену,
док се, напокон, у задњем трену,
скоро укебан — иза сна прену.
Пробудио се, ал и то знај,
ту причи не би крај.

Ујутро Мирко у школу хита,
на првом углу савије,
улицом дугом маршала Тита
жури у правцу Славије.
Маршира, цупка, скакуће живо,
кад преда њ — Андрић Иво!
Ех то је мука и малер прави,
јуре га писци у сну, на јави!

Поскочи Мирко брже од зеца,

збуни га незван гост:
„Сигурно и он крадљивца пеца,
њему сам смакао мост!“ —
То само гукну, окрену пете
и стругну — попут ракете.

Застаде писац у ходу лаком,
смешка се тихо гледа за ђаком,
па вели: „Кунем се брком,
ово је нешто као у бајци,
пази дечака, живио мајци,
у школу иде трком!“

КАКВА ЈЕ ЈЕСЕН

Код чича-Симе из места Чоке,

у тихом крају препуном стоке,
задатак мудри једном донесен:
опиши јесен.

Читаво друштво на рад се баци,
репати, куси, рогати ђаци,
с описом тешким играју жмурке,
волови, коњи, свиње и ћурке.

Уз много зноја и другог трошка
свак јесен мери из свога ћошка.
Ко је у праву, иди па питај!
Ту су задаци, ево па читај.

КОЊ:

Проклета јесен! Шта има горе?
Вози се, вуче, повоздан оре.
Вечито цима уздама Сима.

Ах, кад ће зима?
Једино тада одмора има.

СВИЊА:

Јесење доба с неба је пало,
товиш се, кркаш, прибираш сало,
ово је права земаљска срећа,
ноге све краће, трба све већа,
важна је само препуна врећа.

ХРЧАК:

Кад јесен дође, брат зна шта ради,
команда пада: дружино, кради!
Жито се вуче, кукуруз круни,
подземни амбар ципом се пуни.
Ко се због ове лепоте буни!

МАЧАК:

Јесен у златне удара жице:
дебели миши, још дебље птице,
а месец-буца по небу плови,
жеља ти дође њега да ловиш,
читаве ноћи на крову чловиш.

ЗЕЦ:

Јесен ћеш само једанпут срести,
чучни па бирај шта ли ћеш јести,
свуда се љуља океан трава,
нижу се војске купусних глава,
још само Шаров да чвршће спава.

ЛАСТА:

Јесени ево, пољима руди,
а мене немир у зору буди,
сањам све чешће обале Југа,
далека мора, летења дуга.
Зашто ме мори у јесен туга?

КРАВА:

Шаљу нам јесен добри богови,
куд око бациш — сена стогови.
Прикане драги, мајка ти здрава,
је ли ти жао што ниси крава,
под овим сунцем најлепша справа?

МАГАРАЦ:

Мени се јесен допала јако
па сам пред црквом јуче зањакђ,

три су ме сата јурили верни,
витло ме крстом црквењак дерни.
Леђима платих свој подвиг смерни.

ЧИЧА СИМИНЕ ОЦЕНЕ:

Коњев задатак не судим строго,
ведрији само бити је могло,
оцена: зоби дати му много.

За свињу дајем ово мњеније:
глупо је њено сочињеније,
зато је чека умлаћеније.

Хрчку ћу дати оцену мушку,
платиће горе нег медвед крушку,
док само чича набави пушку.

Мачак је састав прекрасан дао,
у друштво првих мудраца стао,
овако не би ни лисац знао.

Добар си, зече, добро ти име,
оцену спремам још ове зиме,

кад видиш торбу старога Симе.

Ласта нам пише уз тугу лаку,
жицу јој лирску осећам јаку,
она је песник у црном фраку.

Крава, ко крава, сушта је проза,
слова јој личе на стадо коза,
од њених речи хвата ме гроза.

Пре него скочиш, не вичи хоп,
магарче драги, грухнџ те топ,
не њачи тамо где пева поп.

КОСМИЧКИ САН

М_{ој} синовац, дечак мио,

ноћас чудан санак снио:

у космосу да је био.

Прошетало вредно дете,

обиграло све планете.

„Испричај нам ђидијо,

шта си тамо видио?“

Видио сам на Месецу

јури мачак своју децу

што скитају по Месецу.

Ноћне шетње све до зоре

то је посђ за мачоре,

а сва деца под јорган

док не дође дан.

Видио сам на Венери

мајмун репом памет мери,

на мудре се главе цери.

Тамо глупи и тупасти
уживају све почасти,
док је неки буздован
за владара изабран.

Видио сам на Меркуру
како бију чика-Ђуру
златним штапом све по туру.
Шта то раде ове злоће?
Чика Ђура крао воће.
Отресао бисер с грана
Меркурова јоргована.

На великом Јупитеру
узимају мачку меру,
спремају се да га деру.
Једне ноћи пуне таме
из Кумове сјајне Сламе
украо је драгуљ леп,
окитио њиме реп.

У даљини, на Нептуну,
потпалиле пчеле буну,
а баш им је у рачуну.

Неће више да се труде,
оптужују редом људе
да им вечно краду мед,
а то, кажу, није ред.

А месеци на Сатурну
започели трку бурну
као да их ђаво гурну.
Ту месеца јуре седам.
Врти ми се кад их гледам.
Све пристиже друга друг,
начинили сјајан круг.

Марс бојовник, то се чује,
своје сабље да не кује,
већ тугује.

Тешке мисли њега море,
људи воде преговоре,
брату пружа руку брат,
у музеј се спрема рат.

На планети, на Урану,
видех јасно ко по дану
једну дружбу одабрану

како сложно куће граде
од блокова чоколаде.
Преко дана што нанижу,
обноћ опет крадом дижу.

На крају ми дечко кличе:
„Ето целе моје приче!
Верујеш ли у њу, стриче?“
„Све верујем, ал на страну
чоколада на Урану.
Да си тамо скитарио,
ти би — стомак покварио.“

НАЈБОЉИ ДЕЧАК

Године прошле, негде у мају,

изгубих дечка, добро га знају,
најбољи беше у нашем крају.

„Најбољи дечак овога света
изгубљен — већ је недеља пета!“
Порука таква по свету шета.
Дао сам оглас — истина чиста —
у неких тамо новина триста,
све чак до мудрог „Купусног листа“.
Свуда се прича уз грдну грају:
„Тражити ваља доброга Пају,
па макар пошли на Хималају!“

Спремно сам прешћо граничне бране,
дао сам оглас у земље стране,
на ноге дигћо листове знане:
„Париског Мачка“, „Манчестер Петла“,
„Чикаго Патка“, угледа светла,

„Варшавског момка“, „Лапонску бабу“,
кинески дневник „Же-Ни-Ми Жабу“.

На безброј лађи рибара Педра
написах оглас на сама једра,
нека се чита за дана ведро.
У врелом песку, на полутару,
улових једном корњачу стару,
па јој на леђа урезих „шару“:
„Најбољи дечак да ми се врати,
изгубљен давно у девет сати,
сувим ћу златом њега да платим.“

Ускоро, ево, с далека пута,
из Кине шаљу дечака жута,
из малог села Три-Змаја-Љута.
Пишу ми писмо „Другару фини,
најбољи дечак то је у Кини,
бољега нема. Здравом! Извини!“

Сутрадан поштар, делија знана,
доноси вести с афричких страна,
шаљу ми, каже, дечака врана.
„Ово је, друже, у писму веле,

најбољи дечак Африке целе
црнци вам листом успеха желе. „

Прексутра поштар не да ми мира,
стигао дечак чак из Сибира
и уза њ писмо, у срце дира:
„Најбољег ђака са реке Лене,
шаљемо теби, нема му цене.
Ах, наше туге несакривене!“

Четвртог дана поштар Босанац,
јавља ми зором: Стигао странац!“
Погледам брзо. „О Тибетанац!“
Окице косе дечака красе,
прати га писмо из града Ласе:
„Најбољи дечко Тибета, зна се.“

Петог дана поштари звоне,
ваљда их сами ђаволи гоне.
„Ево дечака из Аризоне!“
У писму веле: „Делијо мила,
шаљемо дивног дечака Била
с Дивљег запада. Зар није сила!“

Шестого дана долази зима,
с леденог Пола путник се прима,
стигао дечак и од Ескимма.
„Шаљемо дете весела ока
с далеког рта Медвеђег Бока.
Поздраве прими племена Фока.“

Седмого дана поштар се смије,
јављају, каже, из Батавије:
„Најбољи дечак тамо се крије.“
Шаљу га, веле, копном и водом,
стићи ће к нама најбржим бродом,
најбоље момче под плавим сводом.

Пуна ми кућа шарене раје,
двориште пуно веселе граје,
кад најзад ево и мога Паје.
Пред њим сам, браћо, запањен стао:
„Где си ми, дете, куку и јао?!“
„Код чика-Миће крушке сам брао.“

„Шта ћемо сада, мезимче моје,
видиш ли ове другове своје
Кажи ми сада: најбољи ко је?“

А Паја чита писмо по писмо
и мирно каже: Једнаки сви смо
па ником зато завидни нисмо.“

Потврдих главом, шта да се ради.
Кад се на свету збратиме млади,
срећан се живот најбоље гради.

СВИ ПОД КРЕВЕТ, ГАСИ ЛАМПЕ

(БОЈ СЕ БИЈЕ ПРЕКО ШТАМПЕ)

УВОД

О глас по оглас ево се ређа

у славном листу „Мачкова пређа“.

Читам их редом пред први мрачак,

пишу их: деда, псето и мачак.

Код чича-Трише, у млину старом,

планула свађа с највећим жаром.

Како, због чега, јесу ли луди?

Читај их редом па онда суди.

ОГЛАС МАЧКА ТОШЕ

Продајем газду, млинара Тришу,

доброме купцу, макар и мишу.

Цена је скромна: ребарце суво,

комад сланине, прасеће уво.

Строг ми је стари, за краћу бије,

такав ми газда по ћуди није.

Уз чичу дајем — врло сам љут! —

машице, чибук и брезов прут.

ЧИЧА-ТРИШИН ОГЛАС

Јефтино врло, за цену лошу,
продајем мачка, лопова Тошу.
Поспанци такви ретко се легу,
мишеви са њим терају тегу.
Има ли неки трговац глупи
који ће мог мачка да купи?
Ако се нађе, много му хвала,
баш је будала!

ОГЛАС ПСА ЖУЋЕ

Ево вам једне понуде вруће
Тришиног цукца, скитнице Жуће:
Већ ми се на врат попео пост,
продајем чичу за добру кост,
само нек буде повећа она,
може од вола, кита ил слона.
И још да додам примедбу ову:
примам и саму мамутску кљову.

ЧИЧИН ОГЛАС БРОЈ ДВА

Новине читам, чудом се чудим:

овај ме Жућа за кости нуди!
Е, кад је тако, ставићу тачку:
продајем Жућу, купићу мачку!
Другар је маца, душица права,
нек са мном једе, пије и спава,
нека ми преде и чува кућу.
Бришем из душе ждерицу Жућу!

ПОКАЈНИЧКИ ОГЛАС

Жућа и Тоша, главом и шапом,
ево се куну дединим штапом:
бићемо добри лети и зими,
нека нас натраг старина прими.
До звезда Жућин ориће лавеж,
Тоша ће бити за мише давеж!
Неће ни један јело да дирне . . .
(Слагаше ово савести мирне!)

ЗАПИС НА БРВНИМА МЛИНА

Љубиш ли битку, крађу и свађу,
од нашег млина окрећи лађу,
јер ће те триста чуда да снађу!

ПРИЧА О ПАЛОМ ДЕЧАКУ

Петнаест лета, можда и више,

протекло брзо — жуборне воде —
петнаест лета прошло је, памтим,
како нам дечак с колоном оде.
Слобода барјак одавна вије,
а наш се дечак вратио није.

Вечерас, ево, његовој кући
дођоше знанци, кријући тугу,
заједно с мајком, са дедом старим
почели приче о своме другу.
Јунаков живот мек је ко бајка
кад га прича његова мајка.

„Ех, мој малишан — шта да вам кажем —
шапуће мајка сутону сивом —
гутутао је на мојој руци
и смешкао се свакоме живом.
Миран је био, бубица права,

верујте, не би згазио мрава.

А како ми се промени дечак
за родну земљу кад поче битка,
јуришао је, полетан, смео,
одбране наше оштрица бритка.
Да, ја сам љубав улила сину
за другу мајку, за домовину.“

„ Сећам се с тугом — деда се јави —
унука мога, биљчице нежне,
причах му приче о слави старој
у ноћи зимске, у ноћи снежне.
Кад јунак падне под смртном кишом,
за њим је мали плакао кришом.

Сада је деда дочекô дане
да и сâм слуша, у причи новој,
о врелој крви, о светлој борби.
Али о чијој? — О унуковој!
Одгаји деда унуче славно,
па се не стиди да плаче јавно.“

Нато ће борац без десне руке,

гледајућ сетно свечани круг:
„Заједно школске прођосмо дане,
он ми је био најбољи друг.
На сваки напад, на поглед зао,
испред мене би, штитећ ме, стао.

У рату, опет, исти је био,
ко да смо вечно основци ђаци,
у тешком трену, пред митраљезом,
својим се телом преда ме баци.
Осећам и сад, што ћу вам крити,
он ме, и мртав, вечито штити . . .“

Заћута друштво дирнуто причом,
мисли се роје, немирне ласте:
дете-голубић и дечак нежан
како у борби јунак израсте.
Битка за правду, за народ свој,
искова таквих невиђен број.

ТРИ ПИСМА

УНУКИНО ПИСМО

О

во ти пише, док сунце облак злати

унука твоја, дедице непознати.

У селу живиш, далеко — кажу људи —
у саму зору вредни те петлић буди.

У школу идем, ово је прва јесен,
прекрасно цртам, разред је сав занесен.
Шаљем ти на дар цртеже прве своје,
цворова збирку, има их разне боје.

Звончића ево, тај се ко небо плави,
и љутић ту је, жути пламен у трави,
ивањско цвеће, у руху белом, бујном,
кукурек зелен и мак са капом рујном.

Јави се деда, твоме се писму надам.
Искрено реци: оловком како владам?
Вреде ли чему сличице ове моје?
Волиш ли цвеће? Јесу ли чисте боје?

На крају, деда, много ти поздрава шаље,
жели ти срећу, радост и тако даље
унука твоја, изданак твоје крви

Бајина Башта

Основна

разред први.

ДЕДИНО ПИСМО

У

нуко мила, стигло је твоје писмо,

колико жалим: још се видели нисмо!

Стар ти је дека, шездесет већ му прође,
далеко варош, па како да ти дођем.

Сличице твоје, сви их у селу хвале:
погледај, кажу, унуке твоје мале!
А ја сам срећан поносним горим жаром,
цртеже твоје милујем руком старом.

Звончиће волим, и љутић, злата грумен,
ивањско цвеће и маков огањ румен.
Цртеже гледам и тугом око влажим,
у сваком цвету детињство своје тражим.

Пиши ми опет, унуко мила моја,
обрадуј старца цвећем дугиних боја,
на задње дане проспи зачаран сјај.
Рођена моја, деки ће брзо крај.

Буди ми здраво, звончићу дедин плави,
чекаћу писмо, брзо се старцу јави.
Поздрав ти шаље, најлепших жеља пун
Дедица Јован, ратар,
село Славујев Жбун.

БАКИНО ПИСМО

У

нуко моја, дете сунчаног лика,

деда је срећан због твојих красних слика,
руком их глади, милује читав дан,
дедин је живот постао распеван.

Свакога јутра замоли мене, стару,
опиши слике, сваку боју и шару.
Пажљиво слуша, лице му срећом пламти,
цртеже твоје, потез најмањи памти.

Ти можда не знаш, бакин анђеле леп,
дедица Јован — већ је одавна слеп.

МАЈА МОЈА ИЗ БОСАНСКЕ КРУПЕ

МАЛА МОЈА ИЗ БОСАНСКЕ КРУПЕ

Било ми је дванаест година,

први пут сам сишао до града
из мог села, тихог и далеког,
кад сусретох тебе изненада.
Ех, дјечачке успомене глупе!
Мала моја из Босанске Крупе!

Јеси ли ме спазила ил' ниси,
збуњенога сеоскога ђака,
свјетлокосог и очију плавих,
у оклопу нових опанака,
како зија у излоге скупе?
Мала моја из Босанске Крупе!

Наишла си као лак облачак,
твој ме поглед за трен обезнани,
заборавих име и очинство,
како ми се зову укућани.

Изневјерих попут сабље тупе.

Мала моја из Босанске Крупе!

Текли тако гимназијски дани,

успомена на те не оцвала,

модра Уна у прољетње ноћи

твоје ми је име шапутала.

Лебдила си испред ђачке клупе,

мала моја из Босанске Крупе!

Брзо мину наше ђаковање,

лаган лептир са крилима златним,

ипак тебе у срцу сачувах

кроз све буре у данима ратним.

Та сјећања могу л' да се купе,

мала моја из Босанске Крупе!

Сад је касно, већ ми коса сиједи,

гледам Уну, ћути као нијема,

залуд лутам улицама знаним,

све је пусто, тебе више нема.

Еј, године, немјерљиве, скупе!

Збогом, мала, из Босанске Крупе!

ДРУГАР ВЈЕРНИ

Ф

ркћу коњи, збогом село драго,

крећем на пут растужена лица,
а с брежуљка, са пашњака знаног,
гледа за мном другар чобаница.
Сама, пуста, завијена муком,
маше мала поцрњелом руком.

Зврје кола, промичу љескари,
трака пута у бескрај се вије,
идем, кажу, на велике школе,
у чудесни кошмар гимназије.
Оста пашњак и јагањци бројни
и цурица, другар нераздовојни.

Знам, сједиће сама, загледана
у јагоде и шевина гнијезда,
сјећати се мојих обећања
под живицом, уз трептање звијезда.

Причао сам, није вајде крити:
„Једном ћу се тобом оженити“.

Отад прође коњица година,
чекам листић, њеном руком писан,
и спремам јој лагарију дивну:
„Никада се оженио нисам!
Вјечно, сјетан, мислио сам на њу,
остах вјеран старом обећању.“

Једног дана, кад се натраг вратим,
к'о туђинац, уозбиљен тмурно,
већ ме нико дочекати неће
ни у сусрет потрчати журно.
Са пашњака, замуклога муком,
нико неће домахнути руком.

А ја, ипак, предати се нећу,
искитићу, као бајку стару,
сјетну причу о цурици плавој
и о њеном вољеном другару.
У тој причи бићу вјеран, мио.
Обрадуј ме, дивна лагаријо!

НА ОБАЛИ УНЕ

У

но модра, бисеру Бихаћа,

крај тебе сам ново гнијездо свио,
у кошници ђачког интерната,
кад сам своје село оставио.
Покрај тебе, у сутоне ране,
мислио сам на моје Хашане.

Можда памтиш моје сузе давне
у свиленом предвечерју млаком,
када су ме у дворишту школе
са подсмјехом назвали сељаком.
Низао сам невеселе дане
и мислио на моје Хашане.

На обали, у врбику густом,
тражио сам осаме и мира
и гледао једне очи драге
изгубљене у дну твога вира.

Утопљен у снове златоткане
водио сам свате у Хашане.

Једног јутра, свечан и узбуђен,
на обали, крај вира зеленца,
измуцах ти, првом слушаоцу,
своју сјетну пјесмицу првенца.
Кренух свијетом у даљи незнане
и понесох у срцу Хашане.

Оста тако, Уни поклоњена,
прва пјесма, моја прва тајна,
и у срце пресели се крадом
Уно моја, пјесмо завичајна.
Идем свијетом на четири стране,
слушам Уну и видим Хашане.

Отад, ево, мину пола вијека,
све спорије откуцаје бројим,
искри иње, примиче се вече,
а ја опет покрај Уне стојим.
Преброј авам потопљене дане
и враћам се у моје Хашане.

РЂАВО ОРУЖЈЕ

У

Бихаћу, иза дома Бачког,

свако вече, чим би сутон пао,
хитали смо на вечерње сијело
под густ орах, широк, отежао.
Ту су многе откривене тајне,
кретало се у даљи бескрајне.

Тамо прве испрео сам бајке
о људима свога родног краја,
затрепташе у чудесном сјају
остављене стазе завичаја.
Измакох се из ђачке крлетке
у чаробну шуму приповијетке.

Од рођака начиних јунаке,
а комшије постадоше врачи,
стриц Илија, крадљивац јарића,
у вучјег се вођу преоблачи.

Чак и бака мог пајдаша Јанка

начини се моћна чаротанка.

Причао сам о свом куму Ђури
и његовој чаробној свирајци,
дунеш у њу, све се преобрази,
изгубиш се у прастарој бајци.
У тој свирци трепти срећа плава
и жубори пјесма заборава.

Једног дана, испод крошње драге,
заувијек се разиђосмо, друже,
по свијету, к'о ракова дјеца,
са бајкама, рђавим оружјем.
Оста орах, у сумрачја млака
шуми лажи малог чаробњака.

И отада, вјечно у облаку,
око мене свилена прашина,
кроз беспућа опчарано сањам
о свирали свога кумашина.
Гдје ли си је лукаво сакрио,
куме Ђуро, нагнута делијо?

ПИСМО

Драга мама, почесто те сањам,

кућу, Грмеч, над њим небо сјајно,
разбудим се, слушах Уну нујно
и у јастук отплачем потајно.
Од куће сам већ недјељу пету
у Бихаћу, у далеку свијету.

Да ли ме се сјећа добри Жућо,
је л' Шаруља теленце добила,
шта ли раде јагањци и овце,
да л' су здрави Дорат и кобила?
Је ли прошло михољданско славље?
А ти, мама, како си са здрављем?

Је л' већ вријеме да орахе тресу?
Тога нема овамо у граду.
Остави ми бар двије прегршти,
добро сакриј, да ме не покраду.
Чак и овдје, усред интерната,

има браће од тога заната.

О Бихаћу да ти нешто причам?

Не видиш га од силних дућана.

Људи врве тамо и овамо,

смутила ме гужва непрестана.

Нико нема говеда ни овце,

нит шта раде, само броје новце.

Некидан је овдје био вашар,

то је била грдна смијурија,

дошла мечка и пеливан славни,

име му је Ариф Тамбурија.

Ту потроших, дајем ти на знање,

два динара, читаво имање.

Како ли сам пожелио, мајко,

да те видим бар мало, зеричак,

да завирим у шталу и башту

и да Жући бацим на реп чичак . . .

Од Бихаћа, из тавних даљина,

вози писмо гарава машина.

ТУЖНИ ХАРАМБАША

Крупа, лабуд, на Уни раскриљен,

то је била тужна средокраћа:

пола пута хода од Хашана

и толико исто до Бихаћа.

Ту на мосту, нијемо и уклето,

остане ми срце разапето.

Кад ујесен из Хашана кренем,

насред Уне воденица стара

подсјети ме на брујање вриједно

сеоскога млина поточара.

Ту осташе моји дани плави

испод врбе, у прохладној трави.

Збогом жрвњи испод крова сива,

пјесмо знана из дјетињства мога,

продужите до тишина зимских

златну причу лета несталога.

Помените момчића сељачког,

заробљена усред дома ђачког.

Тако увијек, у Босанској Крупи,
покрај Уне, као на граници,
ја остављам чету успомена,
ту ми гину моји копљаници.
Покрај строга камена међаша
прође само тужан харамбаша.

А већ сјутра, тамо у Бихаћу,
на капији гимназије наше,
сјатиће се моји знанци стари,
као и ја, пусте четобаше:
сваки држи ногу у стремену
и убојно копље на ремену.

Теку лета, године уморне
и сјећање на дјетињство тупи,
ево опет воденица сивих,
поново сам у Босанској Крупи.
Ој, ратниче низ поље зелено,
зашто носиш копље оборено?

СВАШТАРА

О

ко сваке наше биљежнице

стегнут пропис, не можеш да дишеш,
за сваку је строго одређено
шта ћеш у њој до краја да пишеш:
овдје бројке, по лејама уским,
тамо српски, овамо француски.

Има, ипак, у свакога ђака
тајна свеска, то ти је за причу,
одрпана, згужвана и куса:
а од мила — сваштаром је вичу.
Дивна свеска, по богатству царска,
распјевана, смјела, слободарска.

Ту се пишу историје ђачке,
све у лудом врије изобиљу:
„Петар Крекац покрао пиљара,
прасац Мехо воли гуску Љиљу,
Миле Батић заљубљен у Мицу,

бата Коле воли разредницу.“

У сваштари, у мојој шаренки,
од првога реда одозгора,
сједила је, као на пријестољу,
моја красна, јединствена Зора.
Она, она . . . свуда к'о у бајци,
а тек при дну: „Нисам пис'о мајци.“

А касније, облак за облаком,
писао сам с нескривеним јадом:
„Овај живот невјера је сама,
Зора шета с Мићом Накарадом.“
Лист обрнеш, опет нове чини:
„Вјечно вјеран бићу Ангелини!“

Година се за годином ниже,
ничу нова обећања света,
док одједном, зар се и то нађе:
„Ово ми је дјевојка десета!“
Како тада, тако и остаде,
срце моје сваштара постаде.

РИБИЦА НА ВРБАСУ

Д а ли спаваш или будан сањаш,

вјерујеш ли веселоме гласу:
у недјељу која прва дође
провешћемо одмор на Врбасу.
Од јурњаве и гунгуле врашке
окренуће вода унатрашке.

О Врбасу, вјечитом скитачу,
иде прича по читавој Босни:
тече вода, разиграна, хучна
и котрља пијесак златоносни.
Златно зрнце у шљунку се жари,
над њим трепте рибице стражари.

Јурили смо под чадорјем врба,
играли се колико ти драго,
разгледали вирове зеленце,
да покажу сакривено благо.

Нигдје знака, Врбас хита журно,
и рибице трепте несигурно.

Од тог дана, у сновима честим,
над Врбасом оглед'о сам лице,
и тражио у дубини зрнце,
знак варљиви среће невјернице:
да ми каже куда воде пути,
да рибица Врбас не замути.

Захучаше године немирне,
језде мрачни хати без биљега,
Врбас граби коње и јунаке,
однесе ми друга најбољега.
Таласима, низ поље зелено,
изгуби се момче нежењено.

Добро знадем путеве дјечака,
пошао је у године бурне,
да потражи, с четом и барјаком,
златно зрнце среће несигурне.
А рибица на зло наслутила
и дјечаку воду замутила.

ПУТНИК

П рољеће је, зелено и лудо,

блиста, зуји, подигла се буна,
а ја сједим над школским задатком,
и рјешавам нешто из рачуна:
за колико, покажи се, Бране,
пређе путник од Крупе до Сане?

Ко је, какав, на шта личи чова?
За ким ти се ваља крадом вући?
Је л' босоног ил' има опанке?
Ти га, богме, мораш и обући.
Кад све смислиш, полази на путе,
па рачунај сате и минуте.

Пошао сам срца разиграна,
води цеста преко наших села,
гај до гаја, зелени брежуљци,
наша школа, осамљена, бијела,
док је гледам, путник успорио,

нешто ми се брзо уморио.

Гле пашњака, познати дјечаци,
сложна чета под гором стасала,
колико им слава иде широм,
не би гица репом опасала.
Прича друштво, пролазе минути,
а мој путник застао па ћути.

Идем даље, успомене будим,
свог путника већ сам смео с ума,
овдје негдје вољено дјевојче
крије ми се украј ових шума.
Обзирем се, нигдје мале нема,
а мој путник под орахом дријема.

Кад сам најзад из чаробних сања
изронио, к'о из воде патак,
око мене ћути соба пуста,
и на столу — несвршен задатак.
А мој путник, дембелија права,
негдје успут легао па спава.

ПРОЉЕЋЕ

П реко ноћи прољеће нам дође,

поред Уне уз врбике лази,
бијеле трешње, блистави ђердани,
његови су ведри путокази.
Небом плови, огледа се Уном
лаган облак, јагње свилоруно.

Зато ли се братији не спава
у замуклој соби интерната,
наше строге кревете војничке
потопила туга непозната.
Сам и сјетан, лутао бих градом
и крај Уне заплакао крадом.

Пред очи ти родно село дође,
брат и сестра, забринута мајка,
а однекле, из подводне равни,
огласи се врбова свирајка.

Вјерни Шаров, лагано, у тами,

склупча ти се удно ногу самих.

У те дане код нас мјеста нема
за учење, историју, бројке,
населе нам срце путовања,
Индијанци, подвизи, дјевојке.
Један поглед Зориних очију
замрачи ми цијелу гимназију.

Око срца расте барикада,
заробљен сам, не могу да дишем,
па се пера, попут копља, машам
и, занесен, прву пјесму пишем.
Стих изникне, иза њега Зора,
без ње нема правог одговора.

Зурим тако, изгубљен, безнадно,
у вечерње даљи маслинасте,
а не видим, око мене, кругом,
како шапат подругљиви расте:
„Погледајте, кантар га убио,
ево нам се Ћопан заљубио!“

РАСТАНАК

Т

амо амо, с двојке на четворку,

варакаш се, а дјетињство мине,
превари те Уна чаробница,
однесе ти четири године.
Опраштај се с пустопашном браћом,
поздрављај се заувјек с Бихаћом.

Замукоше собе интерната
и у њима смицалице Бачке,
оста пуста цеста за Притоку
гдје смо крали орахе сељачке.
Оста Мурат, посластичар стари
и његови колачи „брдари“.

А другови! Ко ме првом прићи,
док около споменари круже?
Тихим гласом једва прогргућеш:
„Дај ми шапу. Довиђења, друже!“
Окренеш се, док сузе умину,

старији се чиниш за годину.

А са ким се поздравити нећу?

Зашто ми се очи росом пуне.

Оста Зора, моја љубав тајна,

у кућици, с друге стране Уне.

И тамо сам луњао, опрезан,

збуњен, трапав, као да сам везан.

Често сам јој писао задатке,

шапутао таблицу множења,

а кад би ме мило погледала,

осјећах се као младожења.

Сањао сам о њеноме лику,

покрај Уне, скривен у врбику.

Одох кроз ноћ, пуну крекетања,

(жабе су ме пратиле у хору!)

и на зиду, близу куће њене,

запис'о сам „Бранко воли Зору . . .

И данас ме увијек боли душа,

кад се гдјегод јави крекетуша.

ФЕРИЈЕ

Држ-понеси, увис капу баци,

сад су наша сва свјетска пространства,
готова је још једна година,
добили смо школска свједочанства.
Збогом школо, збогом гимназијо,
луд је био и ко те учио!

Попут чигре вртиш се у кругу
под шибама свог срца несталног,
куд ћеш, шта ћеш, на коју ли страну
у бескрају раја феријалног.
Збогом школо, збогом гимназијо,
луд је био и ко те учио!

У дворишту ломача се пали,
букте свеске попут сува грања,
бурно пламте домаћи задаци,
огледала нашега незнања.
Збогом школо, збогом гимназијо,

луд је био и ко те учио!

Нема часа, оцјене, прозивке,
звоне главе попут празна лонца,
скинули смо и мрског стражара,
будну звечку са школскога звонца.
Збогом школо, збогом гимназијо,
луд је био и ко те учио!

Оборисмо трошну зграду знања,
осветнички, до задњег угла,
оста натпис преко цијеле табле:
„Доље глобус и земаљска кугла!“
Збогом школо, збогом гимназијо,
луд је био и ко те учио!

А кад ипак воз коначно крену,
помути се сјај љетњег дана,
тамо негдје, крај замуклих клупа,
осташе нам срца расплакана.
Збогом школо, збогом враголијо,
ипак сам те бескрајно волио!

